

Univerzita Pardubice
Fakulta Ekonomicko-správní

Analýza vlivu investora na místní ekonomický rozvoj

Bc. Tomáš Rohlíček

Diplomová práce

2011

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Tomáš ROHLÍČEK**
Osobní číslo: **E09737**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Ekonomika veřejného sektoru**
Název tématu: **Analýza vlivu investora na místní ekonomický rozvoj**
Zadávací katedra: **Ústav ekonomie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

V první části práce diplomant pojedná o ekonomickém rozvoji regionů, regionální politice a to vše v souvislosti s regionální politikou vyplývající ze strategických dokumentů EU a ČR. Dále definuje jednotlivé determinanty a interakce příchozího investora do regionu, vytvoří základní interakční model.

Diplomant si dále vybere region a investora, který zde byl lokalizován a provede širokou rešerši jednotlivých vlivů a interakcí tohoto regionu na ekonomický rozvoj vybraného regionu. Součástí řešení musí být i slovní komentář zjištěných výsledků a jejich případné hodnocení.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: cca 50 stran

Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

MACHÁČEK, J. Úvod do prostorové ekonomie. 1. vyd. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2008. 83 s. ISBN 978-80-7395-099-6.

SRHOLEC, M. Přímé zahraniční investice v České republice: teorie a praxe v mezinárodním srovnání. 1. vyd. Praha: LINDE nakladatelství s.r.o., 2004. 171 s. ISBN 80-86131-52-1.

VITURKA, M. Zahraniční investice a strategie regionálního rozvoje. 1. vyd. Brno: ESF MU, 2000. 81 s. ISBN 80-210-2297-3.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Jan Stejskal, Ph.D.**
Ústav ekonomie

Datum zadání diplomové práce: **7. června 2010**

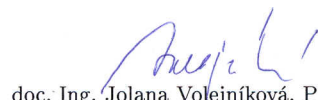
Termín odevzdání diplomové práce: **6. května 2011**

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.

děkanka

L.S.

doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D.

vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 11. srpna 2010

Prohlášení autora

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 25. 4. 2011

Tomáš Rohlíček

Poděkování

Děkuji panu Ing. Janu Stejskalovi, Ph.D. za cenné rady a připomínky při psaní této práce. Rovněž děkuji paní Ing. Ivetě Horákové, pracovníci Městského úřadu Kolín, za informace a materiály, které mi k tématu této práce poskytla.

ANOTACE

Práce je věnována problematice přímých zahraničních investic, jako jednomu z determinantů konkurenceschopnosti a to z pohledu regionální politiky. V aplikační části jsou analyzovány některé důsledky přílivu přímé zahraniční investice společností Toyota Motor Corporation a PSA Peugeot Citroën (TPCA) pro rozvoj regionu Kolín.

KLÍČOVÁ SLOVA

regionální politika, konkurenceschopnost, přímé zahraniční investice, TPCA, Kolín

TITLE

The Analysis of Investor's Influence on Regional Economic Development

ANNOTATION

The work is devoted to the issue of foreign direct investment, as one of the determinants of competitiveness, from the perspective of regional policy. The practical part analyzes some implications of inflows of foreign direct investment by Toyota Motor Corporation and PSA Peugeot Citroën (TPCA) for the development of the region Kolín.

KEYWORDS

regional policy, competitiveness, foreign direct investment, TPCA, Kolín

Obsah

Úvod.....	8
1 Regionální politika.....	9
1.1 Teoretická východiska, příčiny vzniku regionální politiky a její počátky.....	9
1.2 Definice regionální politiky.....	12
1.3 Cíle a nástroje regionální politiky.....	13
1.4 Regionální politika Evropské unie.....	17
1.4.1 Cíle regionální politiky EU a její zdroje.....	18
1.5 Regionální politika České republiky.....	20
1.5.1 Strategie regionálního rozvoje České republiky.....	22
1.5.2 Cíle regionální politiky ČR.....	26
2 Vliv regionální politiky na konkurenceschopnost regionů.....	28
2.1 Konkurenceschopnost regionů.....	28
2.2 Determinanty regionální konkurenceschopnosti.....	31
2.3 Nástroje k ovlivňování regionální konkurenceschopnosti.....	35
2.3.1 Nástroje regionální politiky EU.....	35
2.3.2 Nástroje regionální politiky v České republice.....	36
3 Přímé zahraniční investice jako determinant konkurenceschopnosti.....	38
3.1 Charakteristika PZI.....	39
3.2 Možnosti přilákání investora.....	42
3.3 Vliv PZI na konkurenceschopnost regionu.....	45
3.3.1 Pozitivní vlivy.....	45
3.3.2 Negativní vlivy.....	47
3.3.3 Možnost eliminace některých rizik spojených s PZI.....	48
4 Průmyslová zóna Kolín-Ovčáry a realizace investičního záměru TPCA.....	50
4.1 Vznik a financování PZKO.....	50
4.2 Výstavba bytů pro zaměstnance TPCA.....	53
4.3 Joint-venture TMC a PSA a charakteristika TPCA.....	55
4.3.1 Veřejná podpora pro TPCA.....	58
5 Vliv PZI TPCA na region Kolín.....	60
5.1 Charakteristika regionu.....	60
5.2 Vliv TPCA na regionální HDP.....	61
5.3 Vliv TPCA na nezaměstnanost.....	63
5.4 Dodavatelská struktura TPCA.....	67

5.5	Vliv TPCA na kriminalitu	68
5.6	Vliv TPCA na dopravu	70
5.7	Grantový program Partnerství pro Kolínsko	71
5.8	Ekonomická analýza PZI TPCA.....	73
	Závěr	77
	Seznam použitých zdrojů	79
	Seznam zkratk	84
	Seznam obrázků	86
	Seznam tabulek	86
	Seznam grafů	86
	Seznam schémat.....	86
	Seznam příloh	86

Úvod

Regionální politika České republiky zahrnující cíle regionálního rozvoje, k nimž příslušné nástroje, programy a samozřejmě i její integrita s regionální politikou Evropské unie (včetně podpory regionální politiky v rámci EU), je velmi podstatnou a nedílnou součástí zdravého ekonomického vývoje naší země. Efektivní fungování této politiky a naplňování jejích cílů by mělo být v zájmu každé vlády.

Česká republika je v posledních letech stále lákavější lokalitou pro zahraniční investory, což ještě více zdůrazňuje význam regionální politiky. Přímé zahraniční investice totiž ovlivňují nejen regiony, v nichž došlo k lokalizaci investice, ale pochopitelně i národní hospodářství. Vzhledem k tomu, že k lokalizaci zejména zahraničních investorů bývá využíváno velké množství především fiskálních nástrojů, je nezbytné analyzovat jejich efektivnost a definovat u každé z nich portfolio pozitiv a negativ, resp. zjišťovat vliv lokalizace zahraničního investora na region jako takový.

Cílem této práce je na příkladu konkrétního zahraničního investora definovat jeho vliv na hostitelský region a to zejména vymezením pozitivních a negativních vlivů a to jak ekonomických tak, i jiných.

K naplnění cíle práce bude třeba mj. pojednat o regionální politice ČR s ohledem na vliv strategických rozvojových dokumentů na národní a regionální úrovni, dále definovat vliv zahraničních investorů na ekonomiku státu a regionu.

Práce je rozdělena do několika částí. První obsahuje exkurz do úpravy regionální politiky České republiky a Evropské unie. Samostatnou částí je charakteristika a popis přímých zahraničních investic a jejich vlivu na hostitelskou ekonomiku. Další část se již přímo zabývá vybraným zahraničním investorem - společností Toyota Motor Corporation a PSA Peugeot Citroën (TPCA) a průmyslovou zónou Kolín-Ovčáry. V ní je provedena analýza vlivů přímé zahraniční investice TPCA na region Kolínsko.

1 Regionální politika

Cílem úvodní kapitoly je vymežit pojem regionální politika, uvést příčiny jejího vzniku, seznámit s jejími cíly a nástroji, které využívá. Kapitola také pojednává o vybraných aspektech regionální politiky v Evropské unii a České republice.

1.1 Teoretická východiska, příčiny vzniku regionální politiky a její počátky

Hlavní příčinou vzniku regionální politiky je existence regionálních problémů resp. existence nerovnováhy mezi jednotlivými regiony na daném území. Tyto problémy jsou vnímány jak samotným obyvatelstvem, tak i samosprávou i vládou.

Původně, v období před velkou hospodářskou krizí v třicátých letech, se tvrdilo, že rozdíly v ekonomickém vývoji regionů jsou determinovány přirozeně, tedy podmínkami národní ekonomiky, a proto je zbytečné se pokoušet takovéto rozdělení měnit. Regionální nerovnováha byla považována pouze za dočasný problém v jinak automatickém systému ekonomické rovnováhy.

Regionální problémy mohou být způsobeny nemalou řadou ekonomických, ale i neekonomických faktorů. Mezi primární faktory lze zařadit např. nízkou mobilitu pracovní síly a kapitálu, nedostatečné přírodní zdroje, geografické faktory (zejména geografickou odlehlost regionu) či nevyhovující ekonomickou strukturu regionu aj. K nerovnoměrnému regionálnímu rozvoji přispívají ovšem i faktory sekundární: vnější ekonomika, demografická situace (např. míra vzdělání v regionu), rigidita nákladů a cen, regionální diference v inovacích a mnohé další.

Soustředění problémů do určitých oblastí může mít za následek vznik regionů například s nízkou hospodářskou výkonností, vysokou nezaměstnaností či se špatnou kvalitou životního prostředí. Při identifikaci takovýchto regionů můžeme rozlišovat 3 základní typy:

- regiony s upadajícími či stagnujícími základními odvětvími,
- regiony nedostatečně vybavené přírodními zdroji,
- regiony s nedostatečným využitím vlastních zdrojů.

Značná regionální disparita, ať už v oblasti ekonomické, nebo sociální, může do značné míry ovlivňovat i celkový hospodářský vývoj státu, včetně vyvolání sociálních až politických nepokojů. Proto se v řadě zemí začala uplatňovat regionální politika, jejímž hlavním cílem bylo zmírnění či úplně odstranění rozdílů v rozvoji regionů a současně přispět ke zvýšení konkurenceschopnosti jak regionů, tak národní ekonomiky.¹

Pro realizaci regionální politiky musí dojít ke splnění tří základních předpokladů:

- existence meziregionálních rozdílů,
- politická vůle problémy řešit,
- ekonomické možnosti problémy řešit.²

S výše uvedeným souvisí i motivy regionální politiky. Za nejdůležitější se považují motivy ekonomické, avšak ani motivy sociální či politické nejsou bez významu. V současnosti se akcentují především důvody plné zaměstnanosti, úvahy o obecním blahu a regionální rozdělení příjmů. Jako základní ekonomický motiv se zpravidla uvádí plné využití všech výrobních faktorů (zejména pracovní síly), dále například hospodářský růst či optimální rozmístění firem. Zcela bez významu nejsou ani motivy ekologické, ty se prosadily až v sedmdesátých letech, spjaté s překonáním vzrůstajícího znehodnocování životního prostředí.

Při realizaci svých cílů využívá regionální politika různých postupů vůči konkrétním regionům. Problémovým regionům jsou poskytovány určité výhody či podpory, aby docházelo k zlepšení jejich postavení v rámci národního hospodářství a aby se staly konkurenceschopnější.³

Vznik regionální politiky spadá do třicátých let dvacátého století, tedy do období velké hospodářské krize. V této době byla Velká Británie nucena se vypořádat s výraznými socioekonomickými rozdíly ve svých regionech. K největšímu propadu došlo u regionů s vysokým podílem tradičních průmyslových odvětví a stát byl nucen přijmout určitá opatření ke zmírnění této situace. Britská vláda přijala Zákon o speciálních územích⁴, který

¹ WOKOUN, René; MATES, Pavel. *Management regionální politiky a reforma veřejné správy*. Praha: Linde, 2006. str. 109 – 110.

² MATOUŠKOVÁ, Zdena. *Regionální a municipální ekonomika*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2000. str. 109.

³ WOKOUN, René; MATES, Pavel. *Management regionální politiky a reforma veřejné správy*. Praha: Linde, 2006. str. 111.

⁴ Zákon byl přijat v roce 1934.

nejen vymezoval problémové regiony, ale také způsoby pomoci a pravidla pro alokaci prostředků. Od této doby se regionální politika ve Velké Británii rozvíjí nepřetržitě.

Až po druhé světové válce se regionální politika rozvíjela ve Francii a Itálii. V obou těchto zemích se projevovaly regionální rozdíly. Ve Francii šlo o protiklad pařížské aglomerace a ostatních regionů, v Itálii byly významné rozdíly mezi severem a jihem země. Zatímco se Francie zaměřila především na dlouhodobé uplatňování programů na podporu infrastruktury, v Itálii byla regionální politika orientována především na industrializaci nejjihnější části země.

Ve většině západoevropských zemí se regionální politika začala uplatňovat až na přelomu padesátých a šedesátých let. Například německá regionální politika přešla z původního záměru podpory restrukturalizace starých průmyslových regionů na současný rozvoj spolkových zemí.

Stěžejním dokumentem evropské unie v této problematice je Evropská charta regionálního plánování, přijatá 20. května 1983, která se orientuje na vymezení sféry regionálního plánování, stanovením jak výchozích zásad, tak i nejaktuálnějších úkolů v evropském prostoru. Tato charta má pro účastnické státy charakter doporučení a obsahuje 4 následující cíle:

- vyvážený socioekonomický rozvoj regionů,
- zlepšování životních podmínek,
- zodpovědné zacházení s přírodními zdroji a ochrana životního prostředí,
- racionální využívání prostředí.⁵

V postkomunistických evropských zemích došlo k implementaci regionální politiky až ke konci 80. let a to v důsledku zásadních společensko-politických změn, které v této době probíhaly. Nutnost uplatňování regionální politiky nastala po přechodu těchto států na tržní ekonomiku, která měla na jednotlivé regiony značné dopady.⁶

⁵ WOKOUN, René. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2003. str. 8 – 10.

⁶ WOKOUN, René. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. Vyd. 3., V nakl. IFEC 1. Praha: IFEC, 2001. str. 68.

1.2 Definice regionální politiky

Regionální politika je obtížně definovatelný pojem a to zejména z důvodů rozdílnosti teoretických pohledů a historických souvislostí vývoje dané problematiky. Pojetí regionální politiky se s postupem času neustále mění a utváří. Definic existuje celá řada, avšak žádná z nich nebyla přijata za všeobecně platnou. Definování regionální politiky ve většině evropských zemí vychází z podpory rozvoje problémových regionů včetně snahy redukovat meziregionální diference.

Na nejobecnější úrovni lze regionální politiku chápat jako soubor cílů a opatření, který má vést ke snižování rozdílů v sociálně ekonomické úrovni jednotlivých regionů, přičemž konkretizace cílů a nástrojů vychází z konkrétní situace v jednotlivých zemích.⁷

Vanhove charakterizuje regionální politiku jako všechny formy veřejných intervencí, určených ke zlepšení geografického rozdělení ekonomických aktivit, tedy regionální politika se snaží napravit určité prostorové důsledky volné tržní ekonomiky za účelem dosažení dvou vzájemných cílů – ekonomického růstu a sociálního rozdělení.

V souvislosti s definicí uvádí i 5 významných fází:

- definování regionálních problémů, včetně jejich původu,
- definování cílů (cíle by měly být kvantifikovatelné),
- definování strategie, kterou bude nutno následovat,
- identifikování nástrojů, jež bude nutné použít,
- vyhodnocení použité politiky.⁸

Podle Goodalla je regionální politika součástí vládní politiky, která ovlivňuje rozdělení hlavních ekonomických zdrojů na území státu nebo jeho částech. Zahrnuje opatření zaměřená na růst ekonomické aktivity v oblastech s vysokou nezaměstnaností a s předpokládaným nízkým ekonomickým růstem. Současně ale také poskytuje opatření určená ke kontrole ekonomických aktivit na územích s nadměrným růstem.⁹

⁷ MATOUŠKOVÁ, Zdena. *Regionální a municipální ekonomika*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2000. str. 109.

⁸ VANHOVE, N. *Regional policy: a European approach*. 3rd ed. Aldershot: Ashgate, c1999. str. 57. Přeloženo.

⁹ GOODALL, Brian. *The Penguin dictionary of human geography*. London: Penguin Books, 1987. str. 401. Přeloženo.

Žák ve své definici uvádí, že regionální politiku lze velmi obecně popsat jako soubor cílů, opatření a nástrojů vedoucích ke snižování příliš velkých rozdílů v socioekonomické úrovni jednotlivých regionů.¹⁰

Z výše uvedeného je tedy patrné, že **regionální politika se snaží o podporu problémových regionů skrze nástroje regulující socioekonomické rozdíly a je prováděna vládou.** Následující text se bude o tuto definici opírat.

1.3 Cíle a nástroje regionální politiky¹¹

Cíle regionální politiky vychází z identifikace hlavních regionálních problémů a z pojetí národní hospodářské politiky. Cíle by měly být rozloženy do jednotlivých časových období a měly by být co nejkonkrétnější, aby bylo možno kontrolovat jejich splnění a usnadnilo se hodnocení užitých nástrojů.

Současné cíle regionální politiky, v souladu s ideologií EU, by se daly rozdělit do tří následujících oblastí:

Podpora růstového potenciálu – jedná se o hlavní cíl, jejím prostřednictvím se má udržet a zajistit vyšší míra růstu ekonomiky. V rámci této podpory je podstatné zaměřit se na vytváření pracovních míst, udržitelný rozvoj, investice a kolektivní služby. Zdůrazňují se především investice do lidského potenciálu, podpora vědecko-technického rozvoje a inovací a modernizace a restrukturalizace produkční kapacity regionů.

Předjímání a podporování hospodářské změny – jde o cíl regionální konkurenceschopnosti a zaměstnanosti. V zásadě jde o samotné zlepšování konkurenceschopnosti a atraktivity regionů prostřednictvím využívání výzkumu a vývoje, podpory podnikání, spolupráce mezi podniky i univerzitami apod.

Územní spolupráce – tento cíl je chápán jako silnější integrace území ve všech jeho parametrech.¹²

Nástroje regionální politiky jsou potom determinovány cíli regionální politiky. Nástroje jsou zpravidla zaměřeny na přilákání kapitálu a podnikatelských aktivit do regionu, stabilizaci obyvatelstva či stimulaci využití vnitřních rozvojových zdrojů. Mezi nejčastěji

¹⁰ ŽÁK, Milan. *Velká ekonomická encyklopedie*. 2., rozš. vyd. Praha: Linde, 2002. str. 651.

¹¹ Tato část zpracována na základě: WOKOUN, René; MATES, Pavel. *Management regionální politiky a reforma veřejné správy*. Praha: Linde, 2006. str. 116 – 121. a STEJSKAL, Jan; KOVÁRNÍK, Jaroslav. *Regionální politika a její nástroje*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009. str. 84 – 86.

¹² STEJSKAL, Jan; KOVÁRNÍK, Jaroslav. *Regionální politika a její nástroje*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009. str. 65 – 66.

citované patří nástroje dělené na makroekonomické a mikroekonomické, avšak ke konci této části jsou uvedeny i nástroje neekonomické povahy.

Užití **makroekonomických nástrojů** je silně omezeno národohospodářskými cíli a to zejména vyrovnaností platební bilance, realizací průmyslové nebo agrární politiky či udržením inflace na přijatelné úrovni. V rámci makroekonomických nástrojů se nejčastěji cituje užívání následujících politik:

- fiskální politika,
- monetární politika,
- protekcionismus.

K ovlivňování regionů prostřednictvím **fiskální politiky** dochází skrze státní rozpočet, resp. skrze přerozdělování finančních prostředků do jednotlivých regionů. Mechanismus této redistribuce spočívá v systému daní a odvodů a ve struktuře výdajů státního rozpočtu.

Nemalé rozdíly v příjmech a výdajích z resp. do různých regionů dávají fiskální politice prostor pro tzv. princip regionální diferenciace a regionálně adresných výdajů.¹³ Takováto regionalizace fiskální politiky by umožňovala ovlivňování celkové poptávky v jednotlivých regionech – snižování daňových sazeb v regionech s nízkou poptávkou by vedlo k jejímu zvýšení a naopak.

Ovšem v dnešní praxi tržních ekonomik se tato fiskální politika neuplatňuje, zejména proto, že by to mohlo mít za následek silné politické reakce z oblastí s vyššími daňovými sazbami a zejména proto, že by došlo k podvázání ekonomického vývoje v prosperujících oblastech. Výjimku zde tvoří snížená sazba daní v podporovaných oblastech, ta je ovšem přiznávána pouze na určité období.

Stát tak může vybrané regiony podporovat tím, že bude přednostně zadávat zakázky firmám v určitých oblastech, nebo může využít svého postavení odběratele různého zboží a služeb, které jsou hrazeny prostřednictvím výdajové stránky rozpočtu.

Hlavním úkolem **monetární politiky** je ovlivňování množství peněz v ekonomice. Její využití při řešení regionálních problémů je značně omezeno jejím negativním vlivem na vývoj inflace.

¹³ Tento princip by nahrazoval princip jednotnosti daní a odvodů.

K regionalizaci monetární politiky dochází prostřednictvím usnadnění přístupu k úvěrům ve vybraných regionech (tedy regionalizací objemů poskytovaných úvěrů, výše úrokové míry či lhůt splatnosti). Avšak vliv na regionální politiku není jednoznačný, neboť by docházelo k odlivu takto získaných finančních prostředků prostřednictvím meziregionálních vazeb.

Protekcionalismus, tj. státní ovlivňování dovozů prostřednictvím dovozních cel a limitů. Čím vyšší je prostorová koncentrace výroby chráněných druhů zboží, tím větší má protekcionalismus vliv.

Při zavedení regionalizace protekcionalismu dochází k uvalení limitů a cel na produkty, jejichž výroba je koncentrována v upadajících regionech a smyslem opatření je orientovat poptávku na domácí produkci. Dává se tím možnost podnikatelům, aby obnovili konkurenceschopnost svých produktů.

Protekcionalismus v sobě skrývá to riziko, že podobná odvetná opatření obvykle přijme i diskriminovaná země a dále dochází ke snižování možnosti realizace potencionálních komparativních výhod.

Mikroekonomické nástroje mají vždy podobu účelově poskytovaných finančních částek. Pokud tyto částky plynou ze státního rozpočtu, jedná se vlastně o fiskální politiku. Ale finanční prostředky mohou pocházet i z rozpočtů regionálních či lokálních. Cílem mikroekonomických nástrojů je obnovení rovnováhy na regionálních trzích práce. Podle zaměření na ekonomické subjekty lze členit:

- nástroje ovlivňující prostorový pohyb pracovních sil,
- nástroje působící na prostorový pohyb kapitálu.

Před realizací **nástroje relokace pracovních sil** je nutné posoudit, zda je vůbec žádoucí podporovat emigraci z upadajících regionů. Především proto, že odliv obyvatelstva znamená vždy ještě hlubší depresi v rozvoji regionu. Nástroje většinou bývají zaměřeny na tvorbu nových pracovních příležitostí a stabilizaci obyvatelstva.

Pokud vyvstane nutnost podporovat emigraci obyvatel z regionu, nástroje se zaměřují na částečnou úhradu nákladů spojených s emigrací a mohou nabývat těchto podob:

- úhrada (částečná či úplná) nákladů na stěhování, přepravu osob a majetku,

- výkup nemovitostí,
- podpora při nákupu nového bytu či domu.

Zásadní otázkou je výše nástrojů. Vzhledem k tomu, že se obyvatelstvo k migraci nerozhoduje pouze na základě ekonomických faktorů, je nutné, aby ekonomické stimuly byly dostatečně vysoké a převážilo tak ekonomické rozhodování nad jinými (např. psychologickými) aspekty.

Nástroje pro podporu přemístění pracovních sil se používali v počátečním období regionální politiky. V současnosti se klade důraz na rekvalifikaci pracovníků a na nástroje přitahující kapitál do problémových regionů.

Cílem **nástrojů relokace kapitálu** je ovlivnění tvorby nových pracovních příležitostí v regionu. Nástroje používané u již zavedených firem pomáhají podnikům rozšířit výrobu či přejít na jiný druh produkce. U nástrojů zaměřených na přilákání nových firem se vychází z předpokladu prostorové neutrality činností a tyto nástroje usnadňují zakládání nových podniků.

Pohyb kapitálu lze ovlivňovat dvěma způsoby – stimulací a restrikcí.¹⁴ Stimulace znamenají zvýšení atraktivity regionu pro kapitál, restrikce pak znamenají zpřísnění podmínek fungování kapitálu v jiných regionech a tím jej nepřímou nutí k vyhledávání nových lokalit.

Subvence určené k přilákání kapitálu mohou nabývat různých forem, např. kapitálové subvence, subvence na pracovní sílu, subvence na dopravu, levné půjčky, snížené ceny pozemků, snížené daně aj. Je velmi důležité zvážit podobu subvencí, neboť ty výrazným způsobem ovlivňují chování firmy, je tak nutné přihlídnout k cíli, kterého se chce dosáhnout či k specifickým daného regionu a firmy.

Kromě ekonomických nástrojů existují také nástroje neekonomické povahy. Tyto nástroje bývají používány spíše výjimečně. Řadí se mezi ně nástroje administrativní a institucionální. Jako příklad administrativních nástrojů lze uvést správní rozhodnutí o zastavení ekonomické činnosti, která je z hlediska potřeb rozvoje území nevhodná. Takováto

¹⁴ Stimulace většinou nabývá podob subvencí a snižování daňových sazeb, restrikce daňových sazeb zvýšených.

opatření mají spíše dočasný charakter. O něco více jsou využívány nástroje institucionální, mezi které lze zařadit činnosti regionálních rozvojových agentur.

1.4 Regionální politika Evropské unie

Meziregionální rozdíly v ekonomické úrovni v rámci EU vznikají především vlivem hospodářské integrace. Hospodářská integrace je evoluční proces, který probíhá v několika stupních. První stupeň je představován zónou volného obchodu, druhý je celní unie, třetí stupeň se nazývá společným trhem a čtvrtý stupeň je ekonomická unie, která je představována společným trhem zboží, služeb, práce a kapitálu a společnými odvětvovými politikami. Vliv ekonomické integrace na hospodářskou situaci v jednotlivých zemích či dílčích regionech není shodný. Některé oblasti jsou dotčeny více, jiné méně, avšak určitý vliv (pozitivní či negativní) se projevuje ve všech regionech.

V roce 1972 bylo na pařížském zasedání oznámeno vytvoření Evropského fondu regionálního rozvoje (ERDF). Rok na to byla k projednání předložena tzv. Thompsonova zpráva, která se zabývala způsoby využívání prostředků shromážděných v ERDF a která je považována za počátek regionální politiky na úrovni ES. K prvnímu čerpání z ERDF došlo v období 1975-1977.¹⁵

V současnosti se základy regionální politiky EU opírají o Článek 23 Jednotného evropského aktu z roku 1986:

Článek 23

Ve třetí části Smlouvy o EHS se doplňuje nová hlava, která zní:

HLAVA V

HOSPODÁŘSKÁ A SOCIÁLNÍ SOUDRŽNOST

Článek 130a

Společenství za účelem podpory harmonického vývoje Společenství jako celku rozvíjí a prosazuje svou činnost vedoucí k posilování hospodářské a sociální soudržnosti.

Společenství se především zaměří na snižování rozdílů mezi různými regiony a zaostalosti nejvíce znevýhodněných regionů...¹⁶

¹⁵ MATOUŠKOVÁ, Zdena. *Regionální a municipální ekonomika*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2000. str. 118 – 120.

¹⁶ *Jednotný evropský akt* [online]. 1986 [cit. 2010-11-17]. Dostupný z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/cs/treaties/index.htm#other>>.

Základními hodnotami regionální politiky EU jsou solidarita a soudržnost. Solidarita znamená pomoc občanům a regionům hospodářsky nebo sociálně znevýhodněným ve srovnání s průměrnou situací členských zemí. Soudržnost se vyznačuje skutečností, že snižování rozdílů představuje výhodu pro všechny zúčastněné strany.

V rámci EU se regionální politika provádí na třech základních úrovních:

- nadnárodní (provádí ji přímo EU a je relativně nezávislá),
- národní (uskutečňují ji jednotlivé členské země, je poměrně diferencovaná, i když státy postupně přejímají některá společná pravidla),
- regionální (provádí ji většina zemí a je dlouhodobě posilována).¹⁷

1.4.1 Cíle regionální politiky EU¹⁸ a její zdroje¹⁹

K naplňování cílů dochází v tzv. programovacích obdobích. Následující text se vzhledem k aktuálnosti bude zabývat pouze Programovacím obdobím 2007 – 2013. Pro toto období jsou vytýčeny **3 hlavní cíle**. Celkový rozpočet EU pro období 2007 – 2013 činí zhruba 347 mld. Eur (z toho je vyčleněno 26,69 mld. Eur pro Českou republiku).

- Cíl 1: Konvergence

V rámci tohoto cíle je realizována podpora hospodářského a sociálního rozvoje regionů s hrubým domácím produktem na obyvatele nižším než 75 % průměru tohoto ukazatele pro celou Evropskou unii. Dále jsou k čerpání z tohoto cíle způsobilé státy, jejichž hrubý národní důchod na obyvatele je nižší než 90 % průměru tohoto ukazatele pro celou Evropskou unii. V České republice pod něj spadají všechny regiony soudržnosti s výjimkou hl. m. Prahy.

- Cíl 2: Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost

Tento cíl má za úkol podporovat státy a regiony, které přesahují limitní ukazatele pro zařazení do cíle Konvergence a je určen k posílení konkurenceschopnosti a atraktivnosti regionů. V České republice pod něj spadá hl. m. Praha.

¹⁷ STEJSKAL, Jan; KOVÁRNÍK, Jaroslav. *Regionální politika a její nástroje*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009. str. 35 – 36.

¹⁸ Tato část zpracována na základě: *Regionální politika EU*. Strukturální fondy, [online]. [cit. 2010-11-17]. Dostupný z WWW: < <http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/f35b30a8-c37b-44ec-abe4-ba01ec4294b6/Regionalni-politika-EU>> a *Politika soudržnosti 2007-2013: Budování Unie složenou z moderních, atraktivních a dynamických regionů*. EUROPA Portál Evropské unie, [online]. [cit. 2010-11-17]. Dostupný z WWW: < http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/pdf/nsrf_cover_cs.pdf>.

¹⁹ Tato část zpracována z údajů dostupných z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/>.

- Cíl 3: Evropská územní spolupráce

Tento cíl slouží k podpoře přeshraniční spolupráce regionů nacházejících se podél všech vnitřních a některých vnějších pozemních hranic. Dále je podporována meziregionální a nadnárodní spolupráce regionů. V České republice pod něj spadají všechny regiony.

Schéma 1 - Cíle a nástroje regionální politiky EU

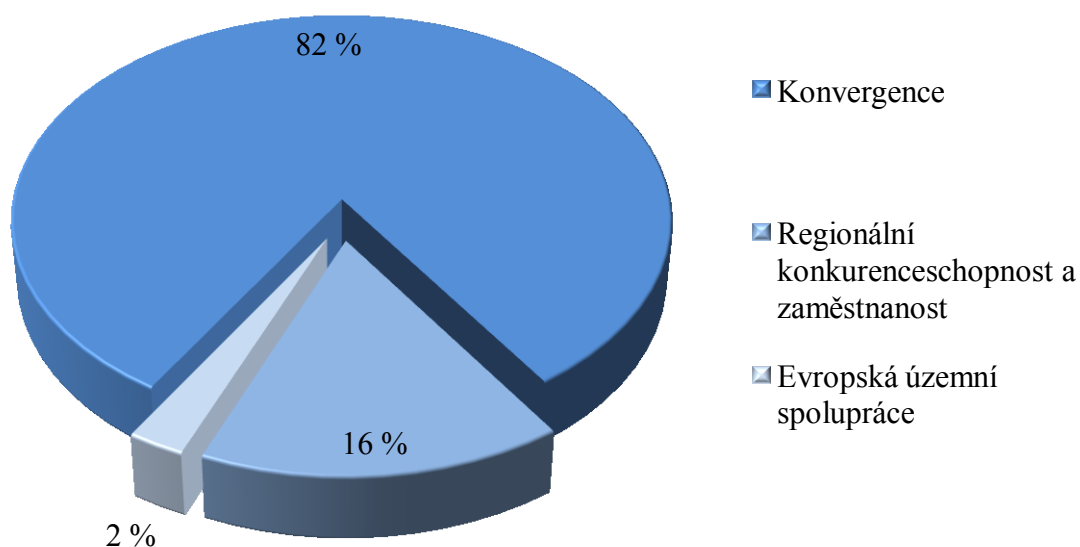
Cíl	Nástroje (strukturální fondy)		
Konvergence	ERDF	ESF	Kohezní fond
Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost	ERDF	ESF	
Evropská územní spolupráce	ERDF		

Zdroj: STEJSKAL, Jan; KOVÁRNÍK, Jaroslav. *Regionální politika a její nástroje*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009. str. 47, vlastní úprava.

Jednotlivé cíle jsou financovány následovně:

- Na cíl Konvergence z celkového rozpočtu připadá nejvíce prostředků a to přesně 283 mld. Eur,
- na splnění cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost připravila EU 54,96 mld. Eur,
- a nakonec, zbylých 8,72 mld. Eur je vyčleněno na Evropskou územní spolupráci.

Graf 1 - Rozdělení prostředků fondů EU mezi cíle

Zdroj: www.strukturalni-fondy.cz, vlastní zpracování.

Základními zdroji pro uskutečňování regionální politiky Evropské unie, kromě národních zdrojů, jsou **strukturální fondy a Kohezní fond** (= Fond soudržnosti). Jejich význam pro hospodářskou a sociální soudržnost je nezastupitelný.

Jejich zdrojem jsou příspěvky všech členských států a peníze jsou do těchto fondů čerpány v rámci několikaletých cyklů, na základě definování jasných cílů a priorit.

Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF – European Regional Development Fund)

ERDF, založen v roce 1975, je objemem peněz největším ze strukturálních fondů EU. Prostředky jsou určeny na investice do výroby vedoucí ke tvorbě nových pracovních míst a na investice do dopravní, vzdělávací, sociální a zdravotní infrastruktury.

Evropský sociální fond (ESF - European Social Fund)

Fond byl založen v roce 1960. Prostřednictvím ESF se realizují cíle politiky hospodářské a sociální soudržnosti. Podporuje rozvojové projekty v oblastech zaměstnanosti a lidských zdrojů (například rekvalifikace, sociální integrace, vzdělávání apod.).

Kohezní fond (CF - Cohesion Fund)

Kohezní fond, jinak také Fond soudržnosti (FS), byl založen v roce 1993 k poskytování pomoci vybraným zemím EU. Oproti strukturálním fondům je jeho pomoc určena na přímé financování konkrétních velkých projektů v oblasti životního prostředí, rozvoje dopravy (transevropské dopravní sítě, podpora veřejné dopravy), nově i v oblasti energetické účinnosti a obnovitelných zdrojů energie.

1.5 Regionální politika České republiky

V České republice nebyla regionální politice věnována příliš velká pozornost, neboť problémy prostorových aspektů ekonomiky nebyly považovány za naléhavé. Pro toto tvrzení lze nalézt 2 hlavní příčiny:

- vlády ČR v období první poloviny devadesátých let věnovaly hlavní pozornost řešení transformačních problémů na úrovni státu,
- meziregionální socioekonomické rozdíly v této době nebyly v ČR zpočátku tak velké, jako ve většině zemí EU.²⁰

²⁰ WOKOUN, R. a kol.: *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. Vyd. 3., V nakl. IFEC 1. Praha: IFEC, 2001. str. 96.

V roce 1992 bylo přijato usnesení vlády²¹ k zásadám regionální hospodářské politiky, tyto zásady byly předloženy tehdejšími ministerstvem hospodářství, které bylo za regionální politiku zodpovědné. Tímto usnesením byla regionální politika v podstatě zúžena pouze na podporu malého a středního podnikání v hospodářsky problémových regionech. Zcela opomenuty byly otázky týkající se koordinace činností jednotlivých ministerstev, jejichž rozvojové programy mají silné regionální dopady. Pozornost nebyla věnována ani roli regionálních či místních orgánů. Zodpovědnost za regionální politiku přešla v roce 1997, v souvislosti s transformací ministerstva hospodářství, na ministerstvo pro místní rozvoj. S dalším vývojem nabývala regionální politika stále na významu a to především s plánovaným vstupem České republiky do EU (2004). V tomto období byly zpracovány nové zásady regionální politiky, které zohledňovaly principy regionální politiky uplatňované Evropskou unií.²²

Regionální politika České republiky je od té doby charakterizována jako koncepční a výkonná činnost státu a regionálních orgánů uskutečňována na základě regionálních rozvojových plánů a má **následující úkoly:**

- přispívat k harmonickému a vyváženému rozvoji jednotlivých regionů,
- omezovat rozdíly mezi úrovněmi regionů,
- podporovat hospodářský a sociální rozvoj jednotlivých regionů.²³

Z výše uvedeného vyplývá, že soudobá regionální politika již překonala původní strategický cíl, tj. zajištění regionálního růstu, a proto se nyní akcentuje význam dynamických faktorů spjatých s rozvojem moderních průmyslových odvětví uvnitř regionů. Jsou uplatňovány různé inovační strategie zohledňující místní, regionální i meziregionální specifika. Podstatou ale i nadále zůstává region a aplikace jednotlivých nástrojů ekonomického rozvoje přímo v něm, dále jeho aktéři a jeho prospěch.

²¹ Usnesení vlády ČR č. 759/1992 k zásadám regionální politiky vlády.

²² MATOUŠKOVÁ, Zdena. *Regionální a municipální ekonomika*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2000. str. 113 – 114.

²³ LACINA, Karel. *Regionální rozvoj a veřejná správa*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2007. str. 46.

1.5.1 Strategie regionálního rozvoje České republiky²⁴

Strategie regionálního rozvoje České republiky je základním dokumentem v oblasti regionální politiky. Dokument byl schválen usnesením vlády ČR č. 682 ze dne 12. 7. 2000. Současná podoba strategie určuje orientaci politiky regionálního rozvoje České republiky v období let 2007 – 2013 a odráží nová nařízení EU v oblasti politiky hospodářské a sociální soudržnosti.

Cílem strategie je formulování témat a aspektů významných pro podporu regionálního rozvoje a zahrnutí regionální dimenze do těchto politik tam, kde je to účelné a potřebné. Strategie regionálního rozvoje tak představuje strategickou orientaci pro budoucí programy regionálního rozvoje na centrální i regionální úrovni. Dokument je v gesci Ministerstva pro místní rozvoj ČR.

Základní dokument obsahuje zejména:

- 1) analýzu stavu regionálního rozvoje,
- 2) charakteristiku silných a slabých stránek v rozvoji jednotlivých krajů a okresů,
- 3) strategické cíle regionálního rozvoje v ČR,
- 4) vymezení státem podporovaných regionů,
- 5) doporučení dotčeným ústředním správním úřadům a krajům pro zaměření rozvoje odvětví spadajících do jejich působnosti.

Základní úrovně v regionálním rozvoji a realizaci regionální politiky ČR:

- regiony soudržnosti (NUTS II) – statistické oblasti,
- kraje (NUTS III) – vyšší územní samosprávné celky,
- okresy – regionální jednotky pro stanovení regionů se soustředěnou podporou státu,
- správní obvody obcí s rozšířenou působností – správní okrsky,
- obce – obecní a městské úřady.

Regionální politika ČR je prováděna na dvou úrovních:

1) Úroveň státu – politika je prováděna prostřednictvím státní správy a zvláštních státem zřízených institucí. Na této úrovni má politika 2 polohy:

- a) všeobecnou – právní normy a nařízení,

²⁴ *Strategie regionálního rozvoje České republiky 2007-2013*. Ministerstvo pro místní rozvoj, [online]. 2006 [cit. 2010-12-05]. Dostupné z WWW: < <http://www.mmr.cz/Regionalni-politika/Koncepce-Strategie/Strategie-regionálního-rozvoje-Ceske-republiky-na>>.

b) selektivní – snaha státu přispívat pouze vybraným regionům.

2) Úroveň regionů – politika je prováděna pomocí územní samosprávy (tj. krajů a obcí).²⁵

Úlohou státní úrovně je koncepční a výkonná činnost zákonodárných a výkonných složek státu v oblasti regionální politiky a podpory regionálního rozvoje, včetně zabezpečení prostředků státního rozpočtu a adekvátních legislativních opatření.

Cílem státní podpory je růst socioekonomického a environmentálního potenciálu regionů, zvyšovat jejich konkurenceschopnost, vyvážený rozvoj regionální struktury státu a snižovat nepřiměřené rozdíly v úrovni hospodářského a sociálního rozvoje a environmentálních podmínek regionů.

Úkolem státu je tedy zejména:

- vytváření koncepce regionální politiky státu,
- analýza a identifikace regionálních disparit,
- určení problémových regionů, které je potřeba podporovat z úrovně státu,
- stanovení rozsahu a zaměření podpory státu v rámci státních programů podpory regionálního rozvoje k odstraňování regionálních disparit.

Úlohou krajské úrovně je koncepční a výkonná činnost samosprávných orgánů krajů v oblasti regionálního rozvoje. Orgány kraje tvoří základní stavební jednotku pro tvorbu a realizaci regionálního rozvoje v ČR, spolupracují s ústředními úřady státní správy a koordinují zájmy obcí ve věcech regionálního rozvoje nadobecního významu.

Úkolem krajů je především:

- koordinace rozvoje územního obvodu kraje a rozvoj odvětví v jejich samostatné působnosti,
- koncipování vnitřní rozvojové politiky krajů, zpracování a implementace rozvojových programů,
- stanovení regionálních rozvojových priorit, ovlivňování vývoje regionálních disparit v rámci kraje a dbát o zachování krajinné a hospodářské pestrosti území.

²⁵ STEJSKAL, Jan; KOVÁRNÍK, Jaroslav. *Regionální politika a její nástroje*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009. str. 54 – 56.

Do 31. 12. 2002 bylo úlohou okresní úrovně dočasné zajišťování některých úkolů spojených s tvorbou a realizací podpory regionálního rozvoje (ve smyslu usnesení vlády č. 258/99 a 511/99 byly okresní úřady zrušeny a jejich činnost od 1. 1. 2003 nahrazena obcemi s rozšířenou působností nebo kraji).

Úlohou obecní úrovně je koncepční a výkonná činnost samosprávných orgánů obcí v oblasti místního rozvoje, jejich iniciační činnost v oblasti řešení nadmístních problémů a definování nadmístních programů a jejich participace na realizaci regionálních programů.

Procesy k zabezpečení prorůstové strategie:

- 1) Mobilizace přírodního a kulturního potenciálu – jedná se o efektivní využívání rozvojového potenciálu regionů, rozšiřování kapitálové absorpční schopnosti regionů a revitalizaci regionálních tradic a jejich využívání.
- 2) Šíření rozvojových inovací – šíření efektů prostorových rozvojových pólů formou předávání inovací do rozvojově indiferentních regionů.
- 3) Využití komparativních výhod – zvýrazňování jejich pozitivních faktorů a rozvojových předpokladů, stejně tak i podpora opatření k odstranění negativních rozvojově disfunkčních disparit regionů a velkých měst.
- 4) Prostorová soudržnost, rozvoj infrastruktury – vnitřní integrace regionů na základě územní dělby práce, posilování ekonomické a sociální soudržnosti kapitálovými vklady do rozvoje infrastruktury regionů.
- 5) Diferencovaný rozvoj lidských zdrojů v regionech – zvyšování vzdělání, kvalifikace, motivace, sociální a prostorové mobility a akceschopnosti obyvatel s cílem zajištění vyšší efektivity.
- 6) Přeshraniční a meziregionální spolupráce – využívání možností přeshraniční regionální spolupráce v rámci středoevropského prostoru a spolupráce s dalšími evropskými regiony a mezinárodními organizacemi.
- 7) Zvýšení sociální soudržnosti regionů – modernizace socioekonomické struktury obyvatelstva regionů jako předpoklad jejich dlouhodobě udržitelného rozvoje.
- 8) Stabilizace sídelní struktury regionů a revitalizace venkovského prostoru – omezování trendu vylidňování obcí a předcházení rozrůstání měst do krajiny. Oživení venkovského prostoru využitím moderních technologií. Zvýšení prestiže venkova zlepšenou kvalitou životního prostředí a podpora zhodnocování krajinného potenciálu.

- 9) Kvalita a otevřenost veřejné správy v regionech – zlepšení kvality a efektivity výkonu veřejné správy na regionální a lokální úrovni a její dostupnosti obyvatelům.
- 10) Životní prostředí – šetrné využití potenciálu životního prostředí ke zvyšování růstu socioekonomického potenciálu a konkurenceschopnosti regionů v souladu s principy udržitelného rozvoje.

V rámci cílů regionální politiky EU je v České republice využíváno 26 operačních programů.²⁶

Cíl konvergence, v jehož centru stojí podpora hospodářského a sociálního rozvoje méně vyspělých regionů a členských států, je realizovaný prostřednictvím osmi tematických operačních programů a sedmi regionálních operačních programů.

Sejm regionálních operačních programů (ROP) pro regiony soudržnosti (NUTS II) s celkovou přidělenou částkou 4,66 miliard eur:

- ROP NUTS II Severozápad
- ROP NUTS II Moravskoslezsko
- ROP NUTS II Jihovýchod
- ROP NUTS II Severovýchod
- ROP NUTS II Střední Morava
- ROP NUTS II Jihozápad
- ROP NUTS II Střední Čechy

Osm tematických operačních programů s celkovou přidělenou částkou 21,23 miliard eur:

- OP Doprava
- OP Životní prostředí
- OP Podnikání a inovace
- OP Výzkum a vývoj pro inovace
- OP Lidské zdroje a zaměstnanost
- OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
- Integrovaný operační program
- OP Technická pomoc

²⁶Programy 2007 – 2013. Strukturalni-fondy.cz, [online]. [cit. 2010-12-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2007-2013>>.

Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost podporuje regiony, které nečerpají z Konvergence. V České republice pod něj spadá hl. m. Praha se dvěma operačními programy. Na cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost připadá v České republice 0,42 miliardy eur:

- OP Praha Konkurenceschopnost
- OP Praha Adaptabilita

Na závěr, cíl Evropská územní spolupráce, usiluje o podporu přeshraniční, meziregionální a nadnárodní spolupráce regionů. V České republice pod něj spadají všechny regiony a prostředky lze čerpat z devíti operačních programů. Na cíl Evropská územní spolupráce připadá v České republice 0,39 miliard eur:

- OP Přeshraniční spolupráce ČR - Bavorsko
- OP Přeshraniční spolupráce ČR - Polsko
- OP Přeshraniční spolupráce ČR - Rakousko
- OP Přeshraniční spolupráce ČR - Sasko
- OP Přeshraniční spolupráce ČR - Slovensko
- OP Meziregionální spolupráce (všechny státy EU, Norsko a Švýcarsko)
- OP Nadnárodní spolupráce (ČR, Rakousko, Polsko, část Německa, Maďarsko, Slovinsko, Slovensko, část Itálie a z nečlenských zemí část Ukrajiny)
- Síťový operační program ESPON 2013 (všechny členské státy, Norsko, Švýcarsko, Lichtenštejnsko, Island, kandidátské státy EU)
- Síťový operační program INTERACT II (všechny členské státy)

1.5.2 Cíle regionální politiky ČR

Hlavní směry a cíle regionální politiky ČR jsou v dokumentu stanoveny následovně – je výtýčen globální cíl, který určuje základní zaměření dlouhodobého rozvoje regionů ČR:

- vyvážený, harmonický a udržitelný rozvoj regionů, který povede ke zvyšování úrovně kvality života obyvatelstva.

Tento globální cíl se skládá ze **tří strategických cílů**:

- rozvojově zaměřený cíl zvýšení ekonomického a environmentálního potenciálu, konkurenceschopnosti a sociální úrovně regionů ČR na úroveň srovnatelnou s vyspělými regiony Evropy,

- disparitně zaměřený cíl zastavení růstu a postupné snižování nepřiměřených regionálních disparit a využívání specifík území,
- instrumentální cíl institucionálního a finančního zabezpečení strategie.

Jak se patrné z výše uvedeného, jedním z klíčových cílů regionální politiky je posilování **regionální konkurenceschopnosti**. Právě na tuto oblast bude následující text zaměřen.

2 Vliv regionální politiky na konkurenceschopnost regionů

Cílem této kapitoly je objasnit působení regionální politiky na konkurenceschopnost regionů, uvést základní determinanty konkurenceschopnosti, jakým způsobem může regionální politika přispívat ke zvyšování jejich kvality. Na závěr kapitoly jsou uvedeny základní nástroje, které pro ovlivnění konkurenceschopnosti využívá regionální politika na úrovni Evropské unie a na úrovni České republiky.

2.1 Konkurenceschopnost regionů

Definic regionální konkurenceschopnosti je celá řada, pro účely této práce bude následující text vycházet z uvedeného vymezení. Regionální konkurenceschopnost je definována jako schopnost produkovat zboží a služby, které obstojí na mezinárodních trzích a zároveň zabezpečí vysokou a udržitelnou úroveň příjmů, nebo obecněji řečeno, je to schopnost podniků, odvětví, regionů, národů a nadnárodních regionů vystavených vnější konkurenci dosahovat poměrně vysokého příjmu a vysoké úrovně zaměstnanosti.²⁷

V posledních letech nabývá pojem regionální konkurenceschopnost na významu. K tomuto trendu přispívá několik skutečností:

- 1) regiony se stále více stávají hnacími silami ekonomiky. V rámci Evropy se dokonce mluví o regionech – „lokomotivách“ rozvoje a to v důsledku koncentrace a specializace ekonomických aktivit.
- 2) Současné ekonomické základy území jsou ohroženy přesunem výrobních aktivit do míst s výhodnějšími podmínkami (a to ne pouze s levnější pracovní silou).
- 3) Na regionální úrovni se nenacházejí automatické a především efektivní kompenzační a regulační mechanismy jako na úrovni státu (pružnost mezd, devalvace kurzů apod.). Na rozdíl od států, které mohou soutěžit na principu komparativních výhod, regiony soutěží na základě principu absolutních výhod.

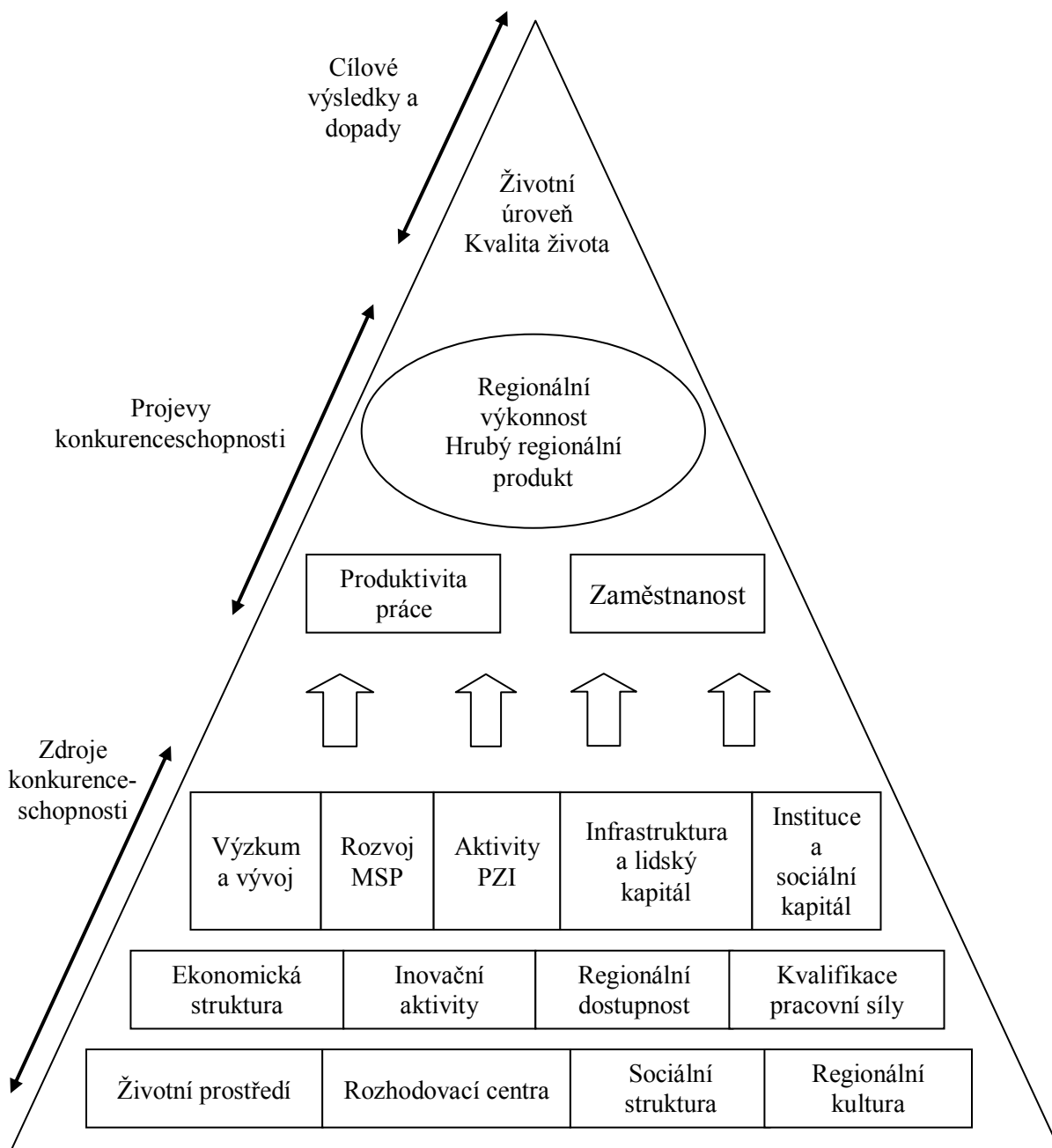
²⁷ *Sixth Periodic Report on the Social and Economic Situation and Development of Regions in the European Union.* European Commission, [online]. 1999. str. 75 [cit. 2010-02-27]. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/regional_policy/document/pdf/document/radi/en/3_s21_en.pdf>. Přeloženo.

- 4) Dochází k postupnému přesunu koordinačních a rozhodovacích pravomocí na regionální úroveň, k tzv. regionalizaci veřejných politik, kdy regiony sehrávají stále významnější úlohu v ekonomickém rozvoji státu.

Ke grafickému znázornění regionální konkurenceschopnosti přispívá vztah mezi samotnou konkurenceschopností a produktivitou. Model v sobě zahrnuje jak zdroje (determinanty) regionální konkurenceschopnosti, tak i její projevy a cílové výsledky. Kvalitu života a životní úroveň v regionu určují mj. produktivita práce a úroveň zaměstnanosti. Jejimi zdroji je potom celá řada vstupních faktorů (jak kvantitativního, tak i kvalitativního charakteru), které zde představují regionální aktiva, která jsou pro každý region charakteristická. Jedná se o tzv. **pyramidový model regionální konkurenceschopnosti**.²⁸

²⁸ PAVELKOVÁ, Drahomíra, et al. *Klustry a jejich vliv na výkonnost firem*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2009. str. 35 - 36.

Obrázek 1 - Pyramidový model regionální konkurenceschopnosti

Pozn.: MSP = malé a střední podniky, PZI = přímé zahraniční investice

Zdroj: PAVELKOVÁ, Drahomira, et al. *Klastry a jejich vliv na výkonnost firem*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2009. str. 36, vlastní úprava.

2.2 Determinanty regionální konkurenceschopnosti²⁹

Regionální ekonomická konkurenceschopnost není založena pouze nebo převážně na jediném faktoru. Konkurenceschopnost regionů je podmíněna multifaktorově. Velký význam má právě vzájemná kombinace faktorů, které potom společně vytvářejí příznivé lokální prostředí. **Mezi základní determinanty konkurenceschopnosti lze řadit:**

- lidské zdroje,
- VaV a inovace,
- ekonomickou strukturu,
- dopravní a telekomunikační infrastrukturu,
- a další.

V současnosti jsou **lidské zdroje** považovány za jeden z klíčových faktorů ovlivňujících konkurenceschopnost regionů. Lidské zdroje mají totiž možnost cíleně ovlivňovat všechny ostatní spolupůsobící faktory. Disponují různou mírou přizpůsobivosti na vnější podmínky a mohou tak aktivně využívat nově vznikající tržní příležitosti či minimalizovat vznikající případné hrozby. Lidské zdroje byly (a mnohdy stále jsou) hodnoceny z hlediska vzdělanostní úrovně. Vzdělanost představuje konkurenční výhodu, neboť kvalifikovaná pracovní síla je nezbytným předpokladem pro směřování ekonomiky k ekonomice založené na tvorbě a využívání nových poznatků.

Rozvoj lidských zdrojů je jedním z klíčových předpokladů jak pro dlouhodobě udržitelné ekonomické prostředí, tak pro posílení sociální soudržnosti. Podpora rozvoje lidských zdrojů by tedy měla být základem politik ekonomického rozvoje zaměřených na posílení konkurenceschopnosti.

Regiony svou konkurenceschopnost zakládají také na technologickém pokroku. Udržení konkurenční výhody prostřednictvím technologického náskoku a z něho vyplývající kvality produkce vyžaduje schopnost neustále a úspěšně inovovat – a to jak procesy, tak výstupy samotné. Základem inovací je získávání a aplikace nových znalostí. Hlavní zdroj generování nových znalostí zde představuje **věda a výzkum**. Věda a výzkum vykazují tendenci ke koncentraci do hlavních sídel dané ekonomiky, zatímco v nemetropolitních a periferních

²⁹ Tato část zpracována na základě: ADÁMEK, Petr; CSANK, Pavel; ŽÍŽALOVÁ, Pavla. *Regionální hospodářská konkurenceschopnost: příručka pro představitele veřejné správy* [online]. 2006. str. 11 – 28 [cit. 2011-02-22]. Dostupný z WWW: < <http://www.czechinvest.org/data/files/prirucka-verejna-sprava-208.pdf>>.

regionech je vědeckovýzkumná činnost (pokud vůbec nějaká existuje) soustředěna v jednotlivých podnicích. Přesto mohou takovéto regiony částečně založit snižování technologických disparit na technologickém transferu. Tzn. přejímání technologických činností z růstových regionů. Existence a kvalita vědeckovýzkumné základny v regionu je proto základní podmínkou rozvoje kreativní ekonomiky. Inovace je zde třeba ale chápat ve velmi širokém smyslu, kdy kromě inovací technické povahy jde také o netechnické inovace, jako např. inovace v oblasti organizace a řízení, inovace trhů, apod.

Avšak význam pro inovační kapacitu regionu nespočívá pouze v existenci kvalitní vědeckovýzkumné základny, ale také v přístupu soukromé sféry k výsledkům vědeckovýzkumných institucí, čímž najdou tyto výsledky praktické uplatnění a přispějí ke zvýšení konkurenceschopnosti místních firem. Z tohoto důvodu je pro inovační potenciál podstatná vzájemná interakce jednotlivých aktérů v regionu, která posiluje šíření znalostí a inovací.

Cílem politik podporujících VaV a inovace by měl být rozvoj inovačního podnikání a motivace místních firem inovovat v zájmu své konkurenceschopnosti a rozvoje. Rozvoj vědeckovýzkumné základny v regionu proto musí být součástí komplexní politiky – regionální inovační strategie. Podstatný je nejen rozvoj místních vědeckovýzkumných institucí, ale také spolupráce aktérů participujících v inovačním procesu. Podpora vědy, výzkumu a inovací není tedy determinována pouze objemem finančních prostředků, ale především samotnou vnitřní organizací vztahů mezi různými aktéry inovačního procesu.

Důležitou součástí podpory VaV a inovací je také vytváření celkového příznivého, atraktivního prostředí pro podnikání a inovace. Kromě například podpory rozvoje kvalitních lidských zdrojů se jedná o potřebu dostupných poradenských služeb, vzdělávacích a školicích programů, stejně jako vhodného materiálního zázemí.³⁰

Dalším významným nástrojem podpory spolupráce na regionální úrovni je podpora vzniku a rozvíjení klastrů. Klastry jsou výsledkem spolupráce firem ze soukromého sektoru a jejich aktivit zaměřených na rozvoj individuální i kolektivní konkurenční výhody prostřednictvím koncentrace, inovací a zvyšování efektivnosti.

³⁰ Zde se jedná zejména o podnikatelské inkubátory, technologická a inovační centra, vědecko-technické parky, ale také o rozvoj služeb pro inovace a kvalifikované poradenství apod.

Se změnou světové ekonomiky směrem k flexibilnější a specializované produkci je pozornost obrácena **ekonomické struktury** daného prostředí, resp. k malým a středním podnikům (MSP), které jsou v tomto směru schopny konkurovat firmám velkým. Přínos MSP pro regionální rozvoj ale není jednoznačný. Za jejich hlavní pozitiva bývá uváděn nadprůměrný příspěvek k tvorbě nových pracovních míst. Kromě toho mají pro regionální rozvoj význam také pro svou schopnost vytvářet podnikatelské klima v regionu a udržování konkurenčního prostředí. MSP jsou dále vysoce flexibilní, co se týče inovací, často rychle realizují jednoduché nápady a nezabývají se systematickým dlouholetým výzkumem.

Na druhé straně ale není možné úlohu MSP přeceňovat a to především pro jejich velikost, která se stává zdrojem vysoké zranitelnosti (např. velký vliv individuálních manažerských chyb, omezený přístup ke kapitálu atd.). Je také nutné podotknout, že velká část MSP jsou rodinné podniky. Dynamické, progresivní, rychle rostoucí firmy většinou nepřevládají.

Podpora podnikání je velmi komplexní pojem, pod kterým se skrývá velké množství dílčích politik a nástrojů. V zásadě je třeba rozlišovat 2 základní podoby podpory v této oblasti – přímou podporou konkrétních podnikatelských subjektů a podporou nepřímou, která je zaměřena na rozvoj vnějšího podnikatelského prostředí.³¹

Je třeba zdůraznit trend odklonu od forem přímých podpůrných nástrojů zaměřených na podporu individuálních subjektů k podpoře podnikatelského prostředí (resp. primárních determinantů konkurenceschopnosti). Přímá podpora totiž obvykle neodstraňuje příčinu snížené konkurenceschopnosti, naopak má dokonce tendenci vytvářet určitou závislost na podpoře. Naproti tomu z rozvoje podnikatelského prostředí mohou mít prospěch všechny místní subjekty s tím, že se v takovém případě žádné závislosti na podpoře nevytvářejí. Jedním ze základních determinantů regionální konkurenceschopnosti spjatých s ekonomickou strukturou jsou také **přímé zahraniční investice (PZI)** - jejich problematika bude podrobněji popsána v následující kapitole.

Dalším z předpokladů ekonomického růstu je zajištění potřebné **dopravní a telekomunikační** infrastruktury. Moderní infrastruktura hraje v rámci výkonu mnohých podniků významnou roli, která ovlivňuje hospodářskou a sociální přitažlivost místa.

³¹ Součástí vnějšího podnikatelského prostředí je např. dostupnost kvalitních lidských zdrojů, existence vědeckovýzkumné základny, kvalitní infrastruktura, atraktivní fyzické prostředí apod.

Dostupnost infrastruktury sama o sobě však již není ve vyspělých ekonomikách klíčovým faktorem, je ale stále nezbytným doplňkem ostatních faktorů. Nedostatečná či zastaralá infrastruktura může podstatně snížit investiční atraktivitu regionu a tím i jeho konkurenceschopnost. Se snižováním významu dopravní infrastruktury ve vyspělých zemích naopak nabývají na významu moderní informační a telekomunikační technologie, které jsou pilířem znalostní ekonomiky. Rychlost a kvalita implementace informačních a komunikačních technologií (a to jak soukromým, tak i veřejným sektorem) určují úspěšnost inovací a přispívají ke zvyšování konkurenceschopnosti místního prostředí i jednotlivých firem. Existence kvalitní a spolehlivé technické infrastruktury přispívá také ke stabilizaci místní socioekonomické situace.

Vzhledem k probíhající transformaci světové ekonomiky je napojení regionálních oblastí na dálniční síť stejně významné jako jejich napojení na vysokorychlostní telekomunikační spoje. Při volbě mezi dopravní a ICT infrastrukturou je nezbytné předem pečlivě vážit mezi jejich přínosy. S rozvojem ICT a znalostně založené ekonomiky je také spojena podpora vzdělání a kvalifikace občanů především v oblasti práce s informacemi a využívání moderních ICT.

Význam **ostatních faktorů** bývá obvykle územně či časově omezen, případně mohou představovat vnější prostředí socioekonomického rozvoje. Tímto vnějším prostředím je zejména faktor životního prostředí. Kvalita životního prostředí je jednou ze základních vnějších podmínek socioekonomického rozvoje. Proto lze životní prostředí chápat (v dlouhém období) též jako faktor působící na regionální konkurenceschopnost.

Investice do životního prostředí mohou posilovat udržitelnost hospodářského růstu, případně snižují náklady, které vznikají negativními externalitami ekonomického rozvoje. Kromě kvalitního životního prostředí zvyšuje atraktivitu regionu (jak pro podnikatele, tak pro obyvatele i případné návštěvníky) tzv. fyzická kvalita prostředí. Její součástí je bezpečnost, estetická atraktivita, poloha apod. Posilování fyzické kvality místního prostředí může vést k příchodu investorů, ale i aktivních obyvatel z vyšších příjmových skupin společnosti vyhledávajících atraktivní fyzické prostředí pro život.

2.3 Nástroje k ovlivňování regionální konkurenceschopnosti

Jak bylo uvedeno v první kapitole, v rámci uplatňování regionální politiky se používají nástroje makroekonomické, mikroekonomické a nástroje neekonomické povahy. V následujícím textu jsou uvedeny vybrané taxonomie nástrojů užívaných v EU a České republice.

2.3.1 Nástroje regionální politiky EU

V členských státech Evropské unie se v zásadě rozlišuje pět kategorií regionálních ekonomických stimulů:

- 1) kapitálové granty – ty představují hlavní část téměř veškerých „balíků“ regionálních pobídkových stimulů,
- 2) dotace vztahující se k úrokům nebo půjčkám – tyto dotace fakticky existují jen ve čtyřech státech (v Belgii, Spolkové republice Německo, Řecku a v Severním Irsku),
- 3) daňové úlevy,
- 4) zvýhodněné odpisové sazby (srážky na odpisy) – jejich uplatnění je stejné jako u daňových úlev, existují tedy pouze ve třech výše zmíněných zemích,
- 5) dotace vztahující se k pracovní síle (prémie za nově vytvořená pracovní místa) – u malých firem a v sektoru služeb se spíše projevuje tendence je omezovat.

K ostatním instrumentům, které ovšem mají spíše výjimečné použití, patří:

- administrativní nástroje – ty zahrnují například správních rozhodnutí o zastavení takové ekonomické činnosti, která je z hlediska potřeb rozvoje území nevhodná,
- institucionální nástroje – v tomto případě se jedná například o činnosti regionálních rozvojových agentur.³²

³² LACINA, Karel. Nástroje regionální politiky státu. In *Veřejná správa 2006*. Pardubice: FES Univerzita Pardubice, [online]. 2006. str. 303 [cit. 2011-01-03]. Dostupné z WWW: <http://dSPACE.upce.cz/bitstream/10195/35157/1/LacinaK_Nastroje%20regionalni_VS_2006.pdf>.

2.3.2 Nástroje regionální politiky v České republice

Regionální politika v ČR využívá standardní ekonomické a finanční nástroje, prozatím si totiž ještě nevytvořila žádné vlastní specifické nástroje. Vývoj nástrojů používaných k podpoře regionálního rozvoje v devadesátých letech velmi úzce souvisel s budováním institucionálního a legislativního rámce české regionální politiky. **Nástroje se vyznačují následujícími charakteristikami:**

- doplňková funkce – váha regionální politiky je v kontextu k hospodářské politice omezena,
- dočasný charakter – daná podpůrná opatření jsou limitována buď časově, nebo trváním podmínek,
- katalytický charakter – podpůrná opatření jsou aplikována v zájmu urychlení sociálně-ekonomických procesů,
- regionální diferenciací – podpůrné prostředky se liší v závislosti na vyznačených regionech či na intenzitě působení.³³

Nástroje ekonomického rozvoje jsou využívány k naplňování cílů regionální politiky, kterou vykonává každý samosprávný celek s potřebnými pravomocemi. Cíle regionální politiky musí vycházet z aktuálních potřeb stejně tak i z místních či regionálních problémů. Vzhledem k rozdílné vyspělosti jednotlivých regionů či k nadměrnému používání nástrojů regionálního rozvoje může docházet k dichotomnímu rozvoji spravovaného území. Z toho tedy vyplývá, že velmi podstatný je konečný soulad mezi použitými nástroji, původními záměry (cíli) a konečnými výsledky. Nástroje je tedy vždy třeba aplikovat s rozvahou, po podrobné analýze daného stavu, je vhodné při jejich aplikaci akcentovat strategické či územní plány, neměly by se aplikovat pouze na regiony strukturálně postižené a měly by vždy vést k dosažení cíle.

Kromě již zmíněného obecného dělení nástrojů na makroekonomické, mikroekonomické a ostatní lze v literatuře nalézt i jiná dělení. Stejskal s Kovárníkem se ve svém dělení zaměřují především na rozsah aplikace nástrojů (rozlišují nástroje celostátně plošné, regionální, místní).³⁴ Například Wokoun dělí nástroje nefinanční a finanční.³⁵ Mezi

³³ WOKOUN, René; MATES, Pavel. *Management regionální politiky a reforma veřejné správy*. Praha: Linde, 2006. str. 197.

³⁴ STEJSKAL, Jan; KOVÁRNÍK, Jaroslav. *Regionální politika a její nástroje*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009. str. 82 – 86.

³⁵ WOKOUN, René; MATES, Pavel. *Management regionální politiky a reforma veřejné správy*. Praha: Linde, 2006. str. 137.

nefinanční nástroje řadí zejména legislativní úpravy, instituce realizující opatření regionální politiky a poskytování služeb (zejména poradenského charakteru). Ve finančních nástrojích potom uvádí zejména neinvestiční a investiční pobídky, kapitálové podílnictví, daňová zvýhodnění a rozpočtová zvýhodnění.

Nejpodrobnější a nejvíce kompatibilní s regionální politikou ČR je taxonomie podle Strategie regionálního rozvoje České republiky. Strategie dělí nástroje do několika skupin. V institucionálních nástrojích je kladen důraz především na Centrum pro regionální rozvoj ČR a regionální rozvojové agentury a jejich úlohu v poskytování informací a poradenství. V oblasti programování se jako nástroje uvádějí klíčové dokumenty a operační programy regionálních politik (jak na úrovni České republiky, tak na úrovni EU). V dokumentu je také jako zvláštní nástroj, na rozdíl od většiny jiných dělení, uváděno zabezpečování infrastruktury (včetně investiční **přípravy průmyslových ploch**). Vedoucí úlohu hraje skupina **pobídkové nástroje**, do níž spadají dotace, zvýhodněné úvěry, návratné finanční výpomoci.³⁶

³⁶ WOKOUN, René; MATES, Pavel. *Management regionální politiky a reforma veřejné správy*. Praha: Linde, 2006. str. 200 – 201.

3 Přímé zahraniční investice jako determinant konkurenceschopnosti

Cílem třetí kapitoly je charakterizovat přímé zahraniční investice (PZI), dále pak uvést některé nástroje, které může region využít pro přilákání investora. V další části je poukázáno na některé potencionální přínosy i rizika spjatá s realizací PZI v regionu, na závěr kapitoly jsou uvedeny možné způsoby eliminace těchto rizik.

Vlivem globalizace světové ekonomiky roste význam nadnárodních korporací (NNK) a přímých zahraničních investic (PZI). PZI se staly důležitým faktorem ekonomické restrukturalizace v rozvíjejících se zemích a zemích přecházejících od centrálně plánovaného hospodářství k tržní ekonomice. Příchozí přímé zahraniční investice jsou zprostředkovaným (a zprostředkujícím) faktorem ekonomického rozvoje. Přínos zahraničních investic pro ekonomický rozvoj lze sledovat jak na místní/regionální úrovni, tak na úrovni národní.³⁷

V obecné ekonomické teorii jsou investice považovány za ekonomickou činnost, při níž se subjekt vzdává současné spotřeby s výhledem zvýšení produktu v budoucnosti. Investice mají dvě hlavní formy – investice do hmotného kapitálu (vytvářejí nebo rozšiřují výrobní kapacitu) a nehmotné investice (mají podobu investice do know-how, výzkumu a vzdělání), ve finančním smyslu nabývají investice význam nákupu cenných papírů.

Zahraníční investice, coby jedna z podob mezinárodních kapitálových toků, mohou být posuzovány jako akvizice (tedy převzetí aktiv v jiné zemi). Jsou vynakládány na tzv. přímé zahraniční investice a portfoliové investice a zahrnují jak toky soukromých firem a jednotlivců, tak i veřejných institucí.³⁸

³⁷ ADÁMEK, Petr; CSANK, Pavel; ŽÍŽALOVÁ, Pavla. *Regionální hospodářská konkurenceschopnost: příručka pro představitele veřejné správy* [online]. 2006. str. 21 [cit. 2011-02-22]. Dostupný z WWW: <<http://www.czechinvest.org/data/files/prirucka-verejna-sprava-208.pdf>>.

³⁸ KALÍNSKÁ, Emilie. *Přímé zahraniční investice a jejich úloha v regionu střední a východní Evropy*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 1999. str. 3.

3.1 Charakteristika PZI

Pojem přímé investice postihuje jak nutnost původní transakce mezi dvěma entitami, tak i všechny ostatní kapitálové transakce mezi nimi a mezi případnými dalšími zájmovými subjekty.

Přímý investor je definován jako jednotlivec, soukromá nebo veřejná společnost, vláda, zájmová skupina jednotlivců nebo firem, které zřizují subjekt přímé investice – dceřinou společnost, filiálku nebo pobočku operující v jiné zemi, než je země jejich původu.³⁹

Přímý investor však nemusí vlastnit kontrolní či největší podíl na vlastnictví společnosti. Za součást PZI se považuje kromě podílu na nerezidentské společnosti na základním kapitálu společnosti také reinvestovaný zisk a ostatní kapitál (který zahrnuje úvěrové vztahy s přímým investorem).

Složení přímé zahraniční investice lze tedy vyjádřit vztahem:

$$\text{PZI} = \text{základní kapitál} + \text{reinvestovaný kapitál} + \text{ostatní kapitál}$$

- Základní kapitál – vklad zahraničního investora do základního kapitálu společnosti (vklady v pobočkách, v dceřiných a přidružených podnicích).
- Reinvestovaný zisk⁴⁰ – podíl přímého investora (v poměru k přímé majetkové účasti) na zisku (či ztrátě) sníženém o proplacené dividendy.
- Ostatní kapitál - přijaté a poskytnuté úvěry, včetně dluhových cenných papírů a dodavatelských úvěrů, mezi přímými investory a jejich dceřinými společnostmi, pobočkami a přidruženými společnostmi.⁴¹

Česká národní banka vychází z definice přímé zahraniční investice stanovené OECD v souladu s EUROSTATem a Mezinárodním měnovým fondem. Definice stanoví, že:

„Přímá zahraniční investice odráží záměr rezidenta jedné ekonomiky (přímý investor) získat trvalou účast v subjektu, který je rezidentem v ekonomice jiné než ekonomika

³⁹ *Přímé zahraniční investice.* Businessinfo.cz, [online]. 2009 [cit. 2010-02-23]. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/podpora-investic/prime-zahranicni-investice/1000497/55083/>>.

⁴⁰ Reinvestovaný zisk = zisk běžného roku po zdanění + nerozdělený zisk z minulých období - ztráta běžného roku - neuhrazená ztráta z předchozích let - dividendy.

⁴¹ KALÍNSKÁ, Emilie. *Přímé zahraniční investice a jejich úloha v regionu střední a východní Evropy.* Praha: Vysoká škola ekonomická, 1999. str. 4 – 5.

investora (přímá investice). Trvalá účast implikuje existenci dlouhodobého vztahu mezi přímým investorem a přímou investicí a podstatný vliv na řízení podniku. Přímá investice zahrnuje jak původní transakci mezi oběma subjekty, tak všechny následující kapitálové transakce mezi nimi a mezi afilovanými podniky, zapsanými i nezapsanými v obchodním rejstříku.“

Podnik – přímá investice je dále definován jako „*Podnik zapsaný nebo nezapsaný v obchodním rejstříku, v němž zahraniční investor vlastní 10 a více procent akcií (podílu) nebo hlasovacích práv u zapsaného podniku nebo ekvivalent u nezapsaného podniku.*“⁴²

Devizový zákon č. 219/1995 Sb. vymezuje v § 1 písm. i) PZI jako:

„...takové vynaložení peněžních prostředků nebo jiných penězi ocenitelných majetkových práv a jiných majetkových hodnot, jehož účelem je založení, nabytí nebo rozšíření trvalých ekonomických vztahů investujícího tuzemce nebo tuzemců jako osob jednajících ve shodě na podnikání v zahraničí nebo investujícího cizozemce nebo cizozemců jako osob jednajících ve shodě na podnikání v tuzemsku ...“

Z těchto 2 definic bude následující text vycházet.

Srholec ve své taxonomii rozděluje přímé zahraniční investice dle čtyř základních hledisek⁴³:

- 1) míra kontroly,
- 2) motiv vstupu,
- 3) způsob vstupu,
- 4) specializace mateřské firmy.

Míra kontroly je významná pro rozsah autonomie rozhodování podniku s PZI. V rámci tohoto hlediska lze rozlišit následující PZI:

- Podniky s menšinovým zahraničním podílem (associate) – v tomto případě se investor dělí o kontrolu s domácím vlastníkem. Podíl zahraničního investora se

⁴² *Přímé zahraniční investice 2008*. Česká národní banka, [online]. březen 2010. str. 1 [cit. 2010-02-23]. Dostupné z WWW:

<http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/PZI_2008_CZ.pdf>.

⁴³ SRHOLEC, Martin. *Přímé zahraniční investice v České republice. Teorie a praxe v mezinárodním srovnání*. Praha: Linde, 2004. str. 12 – 14.

pohybuje v rozmezí 10 % do zhruba 50 % na vlastním kapitálu či hlasovacích právech.

- Podniky pod zahraniční kontrolou (subsidiary) – zde má zahraniční investor kontrolní vlastnický podíl (hranice kontrolního podílu se odvíjí od velikosti podniku a rozšířené struktury).

Míra autonomie podniků s PZI záleží také na motivu vstupu a globální strategii mateřské firmy.

Podle **motivu vstupu** lze rozlišovat PZI vyhledávající trhy, faktory nebo aktiva:

- PZI vyhledávající trhy (market-seeking) – PZI jsou motivovány zvýšením podílu na trhu hostitelské země. Vytlačují domácí produkci nebo nahrazují dovoz. Jejich cílem je také snížení nákladů spojených se zásobováním.
- PZI vyhledávající faktory (efficiency-seeking) – PZI jsou motivovány vybaveností místa výrobním faktorem (v podobě levné pracovní síly, přírodních zdrojů apod.). PZI jsou převážně orientované na vývoz, jejich cílem je nákladová optimalizace výrobního procesu.
- PZI vyhledávající aktiva (asset-seeking) – cílem investic je ovládnutí specifických aktiv, např. v podobě patentů a obchodních značek.

Způsob vstupu je velmi důležitým strategickým rozhodnutím investora. Dle způsobu vstupu se rozlišují tři typy PZI:

- Investice na zelené louce (greenfield) – tento typ realizují především nadnárodní společnosti. Jedná se o investici do nových aktiv, která umožňuje realizovat projekt přesně podle záměrů investora.
- Investice na hnědé louce (brownfield) – tyto investice představují změnu vlastnické struktury včetně investic do restrukturalizace.
- Fúze a akvizice (M&A = mergers and acquisitions) – jde o ovládnutí již existujícího subjektu, znamená okamžité převzetí jeho tržního podílu, produkční kapacity i aktiv. K tomuto způsobu investor přistupuje v případě, že přebíraný podnik disponuje specifickou konkurenční výhodou a investice na její vytvoření by byla pro investora nákladnější než kapitálový vstup.

Za další způsob vstupu investora lze považovat vstup formou společného podniku (joint venture) – jedná se o podniky založené někdy výhradně cizími investory, jindy se jich

účastní i domácí subjekt. Časté je rozlišování institucionálních joint ventures a smluvních joint ventures.

U institucionálních podniků je investory vytvořena právnická osoba mající vlastní právní subjektivitu. Jde zejména o kapitálové či osobní obchodní společnosti. Smluvní joint venture je podoba, kdy nevzniká právnická osoba a investoři se pouze smluvně zavazují ke spolupráci a upravují mezi sebou práva a povinnosti, které ze smlouvy vyplývají. Tato forma je mnohem pružnější a levnější.⁴⁴

Posledním zmíněným hlediskem je **specializace mateřské firmy**, která vychází z fragmentace produkčního řetězce. Toto hledisko dělí PZI na dvě formy:

- horizontální PZI – typ realizovaný převážně procesně specializovanými firmami,
- vertikální PZI – typické pro produktově specializované nadnárodní firmy.

3.2 Možnosti přilákání investora

Regiony jsou si vědomy možných přínosů spojených s lokalizací zahraničních investorů a je tedy pochopitelné, že se snaží o jejich nalákání. V tomto ohledu si regiony konkurují. Aby zvýšily svoji atraktivitu pro investora, mohou využívat nejrůznější škálu nástrojů. Mezi nejčastější patří:

- investiční pobídky,
- průmyslové zóny,
- after-care.

Smyslem **investičních pobídek**⁴⁵ je podpora zavádění nebo rozšiřování výroby v oblasti zpracovatelského průmyslu. Pro zvýšení konkurenceschopnosti českého průmyslu přistoupila vláda ČR v roce 1998 k zavedení systému investičních pobídek pro zahraniční i domácí investory. Realizační organizací pro zavádění systému investičních pobídek je Ministerstvem průmyslu a obchodu založená agentura CzechInvest.

⁴⁴ ROZEHNALOVÁ, Naděžda, et al. *Získávání cizích trhů*. jv.yc.cz, [online]. 2004 [cit. 2011-02-23]. Dostupné z WWW: <<http://jv.yc.cz/files/mot/files/148text.html>>.

⁴⁵ Zpracováno na základě: *Systém investičních pobídek v ČR*. Czech.cz, [online]. 2009 [cit. 2011-02-25]. Dostupný z WWW: < <http://www.czech.cz/cz/62236-system-investicnich-pobidek-v-cr>> a *Investiční pobídky v ČR*. Ministerstvo financí České republiky, [online]. 2005 [cit. 2011-02-25]. Dostupný z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/inv_pob_vyvoj.html>.

UNCTAD vymezuje investiční pobídky jako měřitelné výhody poskytnuté vládou konkrétním firmám či skupinám firem s cílem přimět je chovat se určitým způsobem.⁴⁶ Investiční pobídky jsou tedy jednou z forem veřejné podpory a jako takové podléhají kontrole Ministerstva průmyslu a obchodu, ve spolupráci s Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže, které stanoví přípustnou míru a hodnotu veřejné podpory. **Bez udělení výjimky ze zákazu veřejné podpory nelze investiční pobídky v režimu zákona o investičních pobídkách⁴⁷ udělit.**

Investičními pobídkami se dle zákona rozumí:

- sleva na dani z příjmů právnických osob po dobu 10 let pro nově založené společnosti nebo pro již existující právnické osoby,
- převod technicky vybaveného území za zvýhodněnou cenu,
- hmotná podpora vytváření nových pracovních míst (až do 200 000 Kč na zaměstnance),
- hmotná podpora rekvalifikace nebo školení zaměstnanců (až do 35 % nákladů na školení),
- převod pozemků podle zvláštního právního předpisu, evidovaných v katastru nemovitostí jako zemědělské pozemky a převod ostatních druhů pozemků, a to za ceny zjištěné podle zvláštního právního předpisu účinného ke dni uzavření smlouvy o převodu.

Pojem průmyslová zóna⁴⁸ je vysvětlován jako ucelený soubor kompaktních univerzálních objektů vhodných pro lehkou, hygienicky nezávadnou výrobu s účelně vyřešenou dopravou.

Průmyslová zóna je tedy uceleným komplexem průmyslu a služeb s řadou integrovaných funkcí odborného charakteru. Dokáže maximálně využívat vzájemné podpory jednotlivých firem ve výměně informací, poradenství, společné prezentace a využívání mezinárodních kontaktů.

⁴⁶ SRHOLEC, Martin. *Přímé zahraniční investice v České republice. Teorie a praxe v mezinárodním srovnání*. Praha: Linde, 2004. str. 129.

⁴⁷ Zákon č. 72/2000 Sb., o investičních pobídkách, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁸ Zpracováno na základě: *Národní program podpory zón*. Czechinvest, [online]. [cit. 2011-02-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.czechinvest.org/nppz>> a *Průmyslové zóny*. Prumyslove-zony.cz, [online]. [cit. 2011-02-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.prumyslove-zony.cz/blog/prumyslove-zony-53>>.

Tyto areály s sebou přináší velký ekonomický přínos v podobě nově vytvořených pracovních míst a dalších možností odvíjejících se z výše investovaného kapitálu příchozích investorů. Investice a nově vzniklá pracovní místa na sebe totiž vážou další synergické efekty, například v podobě nových pracovních příležitostí u subdodavatelů.

V těchto zónách, jež vznikají na okrajích měst, se zpravidla angažují místní malé firmy nebo menší zahraniční partneři. Druhým případem, jsou velké zóny obsazované jedním strategickým investorem podporovaným vládou.

V České republice aktivně působí v oblasti průmyslových zón agentura CzechInvest, která začala roku 1998 realizovat Program na podporu rozvoje průmyslových zón. V roce 2006 byl schválen nový Program na podporu podnikatelských nemovitostí a infrastruktury, jehož cílem je stimulovat vznik a rozvoj podnikatelských nemovitostí včetně související infrastruktury. Program je zaměřen na podporu projektů realizovaných ve všech hlavních fázích životního cyklu nemovitosti, tj. projektů přípravy, výstavby, rozvoje i regenerace nemovitosti.

V rámci projektu je možné podpořit následující výdaje:

- kupní cena nemovitostí,
- projektová příprava a dokumentace,
- technická a dopravní infrastruktura,
- příprava území (demolice, odstranění ekologických zátěží atd.),
- výstavba či rekonstrukce podnikatelských objektů.

After-care⁴⁹, neboli následná péče o investory, zahrnuje širokou škálu činností, ty by měly být přizpůsobeny individuálním potřebám konkrétního investora. Mezi nejčastější formy podpory patří:

- podpora expanzí, reinvestic, rozvoje výzkumu,
- pomoc s hledáním vhodných průmyslových zón a podnikatelských nemovitostí,
- poradenství ohledně čerpání investičních pobídek a spolufinancování projektů ze strukturálních fondů EU,
- vyhledání dodavatelů v daném regionu,
- podpora v oblasti lidských zdrojů,

⁴⁹ *AfterCare - následná péče o investory*. Czechinvest, [online]. [cit. 2011-03-14]. Dostupný z WWW: <<http://www.czechinvest.org/aftercare>>.

- rozvoj spolupráce investorů se středními, vyššími odbornými a vysokými školami,
- zprostředkování vyjednávání s místní samosprávou, státní správou a veřejnými institucemi,
- a další.

Po usídlení investora a zahájení jeho činnosti v oblasti lze očekávat působení různých vlivů na daný region.

3.3 Vliv PZI na konkurenceschopnost regionu⁵⁰

Příliv PZI je zdrojem mnoha efektů a dopadů na hostitelskou ekonomiku, které ovlivňují plnění většiny cílů hospodářské politiky. V zásadě se rozlišují efekty přímé a nepřímé (tzv. spillovers).

V dlouhém období, při zohlednění přímých i nepřímých dopadů, působí zrcadlově proti každému pozitivnímu dopadu PZI i jeho negativní protějšek. PZI nemusí nutně podporovat hospodářský růst a zaměstnanost, pokud převážně vytlačují již existující investice, pokud nenavazují vazby s domácími firmami, pokud se jejich produkce omezuje pouze na technologicky méně náročné fáze produkčního řetězce apod.

3.3.1 Pozitivní vlivy

Význam PZI je spojován především s výdaji na výzkum a vývoj, specifickými znalostmi a možným **transferem vyspělých technologií**, které jsou z dlouhodobého hlediska významným zdrojem růstu. Důležitými faktory, které ovlivňují možný přenos technologií a dalších znalostí, jsou rozsah a podmínky tohoto transferu, cena nabízené technologie, ale i přiměřenost technologie z hlediska hostitelské ekonomiky. Zásadní význam pro konečný efekt PZI na hostitelskou ekonomiku/region spočívá v pozici a rozhodovací autonomii dané pobočky v hierarchii dané nadnárodní korporace. Důkazy o pozitivním rozvoji jsou nejsilnější v případě vertikálních vazeb, konkrétně ve zpětné vazbě na místní dodavatele. Nadnárodní společnosti obvykle poskytují technickou pomoc, školení

⁵⁰ Zpracováno na základě: SRHOLEC, Martin. *Přímé zahraniční investice v České republice. Teorie a praxe v mezinárodním srovnání*. Praha: Linde, 2004. str. 44 – 69. BENÁČEK, Vladimír. *Přímé zahraniční investice v české ekonomice. Politická ekonomie*, 48. ročník, [online]. 1/2000. s. 7-24. [cit. 2011-02-24]. Dostupný také z WWW: <<http://www1.ceses.cuni.cz/benacek/FDI%20CSE%20PE.pdf>> a *Přímé zahraniční investice do rozvoje: Maximalizace přínosů, minimalizace výdajů*. OECD: OECD Publishing, [online]. 2002. str. 7 – 21 [cit. 2011-02-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.oecdbookshop.org/oecd/display.asp?CID=&LANG=EN&SF1=DI&ST1=5LMQCR2K68G5>>.

a další informace, jak zvýšit kvalitu dodavatelových produktů. Na druhé straně je v tomto kontextu zdůrazňováno riziko vzniku technologické závislosti, která může vést až k utlumení místních inovačních a tvůrčích aktivit.

K tradičním otázkám souvisejícím s přínosy PZI patří **tvorba nových pracovních míst** (zejména u investic na zelené louce). Kromě toho tyto investice přispívají také ke vzniku sekundárních pracovních míst vázaných na subdodávkách. Naproti tomu při investicích do existujících podniků dochází často k racionalizaci produkce, která bývá naopak často spojena se snížením počtu pracovních míst, v některých případech se jedná o značně významný pokles. Stejně tak může zahraniční investice přinést **zvýšení kvalifikace pracovní síly**, neboť spolu s investicí dochází k přesunu kvalifikovaných manažerů nebo výzkumných pracovníků.

Proti tomu stojí argument, že se vlastně jedná pouze o stahování kvalifikovaných pracovních sil odjinud do zahraniční firmy (která ve většině případů nabízejí vyšší mzdy). Prostřednictvím školení a unikátních firemních postupů organizace práce ovšem může docházet ke zvyšování potenciálu pracovní síly. Růst zaměstnanosti v podnicích pod zahraniční kontrolou vypovídá jen velmi málo o dopadech přílivu PZI na zaměstnanost v dané lokalitě. Zásadní není přímý dopad na vytváření nových pracovních míst v samotných PZI, ale schopnost ekonomiky adaptovat se na strukturální změny, které jejich příliv doprovázejí. Úroveň lidského kapitálu a má úzkou vazbu na příliv technologií.

Jedním z pozitivních dopadů, který se v případě PZI často uvádí, je jejich dlouhodobý přínos ke **zlepšení konkurenceschopnosti**, který představuje zejména multiplikační efekt investic nebo dopad na zaměstnanost. Zvýšení konkurenceschopnosti spočívá především ve skutečnosti, že spolu s PZI přichází do země nové technologie a know-how (jak technický, tak zejména organizační), což podstatně přispívá k růstu produktivity místní ekonomiky, nižším cenám a efektivnějšímu rozdělení zdrojů. Podstatným aspektem přílivu PZI je zvýšení přístupu na zahraniční trhy. Naopak vstup nadnárodních společností nese s sebou rizika spojená se zvýšením stupně koncentrace na trzích hostitelské země, což může konkurenceschopnost oslabovat. Obecně se uvádí, že příliv PZI přispívá k produktivitě i růstu příjmů hostitelských ekonomik nad rámec, který by normálně vyvolaly pouze domácí investice.

3.3.2 Negativní vlivy

Kromě pozitivních dopadů mohou PZI vykazovat i negativní vlivy (jak přímé, tak nepřímé). Jedním z možných negativních efektů je **vytěšňování a likvidace domácích konkurentů** (zejména u PZI orientovaných na domácí trh) rozvojem výroby ve firmách se zahraničním kapitálem. Příchod PZI může vést k likvidaci domácích producentů a posléze vytvářet určité bariéry bránící vstupu domácích firem na trh, což vede k omezení domácí konkurence. Zvyšování importu materiálu a polotovarů ve firmách s PZI vede k likvidaci domácích dodavatelů těchto komodit.

Dalším problémem mohou být **neadekvátně optimistická očekávání** hostitelské ekonomiky a následné ústupky zahraničnímu kapitálu, které se mohou projevit v diskriminaci nebo zanedbávání domácích firem. Jako klíčoví aktéři v ekonomice mají nadnárodní korporace mnohem větší možnost tlaku na veřejné instituce s cílem ovlivňování místních podmínek ve svůj prospěch.

Negativní vliv na ekonomiku může mít i **zvyšování mezd** v sektoru zahraničních firem, které se posléze přelije do sektoru domácích firem, kde produktivita práce ale roste pomaleji, to způsobí růst nezaměstnanosti a pokles konkurenční schopnosti v domácích firmách.

V neposlední řadě může příchod PZI způsobit vytvoření **duální ekonomiky**. Jedná se o situaci, kdy jsou na jedné straně výkonnější, restrukturalizované závody pod zahraniční kontrolou společně s domácími podniky zahrnutými v sítích PZI, na druhé straně pak ostatní domácí podniky, v nichž k potřebné restrukturalizaci a zvýšení produktivity zatím nedošlo. Tento efekt se ještě více posiluje díky tomu, že spolupráci zahraniční investoři navazují zejména s perspektivními a výkonnými podniky. V konečném důsledku toto vede k zesílení nerovnoměrného regionálního rozvoje a oslabení konkurenceschopnosti.

Na závěr je třeba uvést, že PZI mají na region i dopady primárně neekonomického charakteru a to zejména **v oblasti ekologie a sociálních zájmů**. Tyto dopady (vlastně externality) mohou být jak pozitivní tak negativní. Například vliv PZI na dopravu, jako negativum zde lze chápat zvýšení intenzity dopravy v oblasti (tím pádem zvýšení hlučnosti, vyšší počet dopravních nehod, atd.), na druhé straně pozitivem může být lepší napojení na

komunikační sítě v oblasti, které může NNK financovat (dálniční nájezdy, železniční spojení apod.)

Koncentrace vyššího počtu lidí (resp. nové pracovní síly, kterou PZI mohla přetáhnout z ostatních regionů) se může sice projevit ve zvýšení tržeb místních prodejců, ale také například ve vyšší kriminalitě v dané oblasti.

Možné klady a zápory přílivu PZI jsou obsaženy v následující tabulce.

Tabulka 1 - Potenciální pozitivní a negativní důsledky přímých zahraničních investic na region

Potencionální přínosy PZI	Potencionální rizika PZI
<ul style="list-style-type: none"> ❖ zachování existujících pracovních míst a tvorba nových ❖ zvýšení mezd ❖ nárůst reálného příjmu ❖ nárůst exportu ❖ školení pracovních sil ❖ poskytnutí služeb místnímu obyvatelstvu ❖ vedlejší důsledky na místní a regionální ekonomiku ❖ subdodavatelské příležitosti pro místní firmy 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ místní závislost na zahraničním kapitálu ❖ externí kontrola místní ekonomiky ❖ lákání kvalifikovaných pracovníků z místních firem ❖ potlačení a zánik místních podniků neschopných konkurovat zvýhodněnému podniku pod zahraniční kontrolou ❖ potlačení vývoje nových domácích firem ❖ snižování kvalifikační úrovně (deskilling) ❖ specializace regionu na nekvalifikovanou, pracovníě náročnou výrobu ❖ vznik duální ekonomiky

Zdroj: ADÁMEK, Petr; CSANK, Pavel; ŽÍŽALOVÁ, Pavla. *Regionální hospodářská konkurenceschopnost: příručka pro představitele veřejné správy* [online]. 2006. str. 23 [cit. 2011-02-22]. Dostupný z WWW: <<http://www.czechinvest.org/data/files/prirucka-verejna-sprava-208.pdf>>, vlastní úprava.

3.3.3 Možnost eliminace některých rizik spojených s PZI

Mezi příchod investice a vznik přínosů pro místní/regionální ekonomiku nelze dát rovnítko. Přínosy z PZI nejsou totiž automatické. Význam všech potenciálních rizik roste s

možností odchodu dané NNK do jiného státu. Pokud je její příchod spojen pouze s dočasným čerpáním výhod místní lokalizace a hostitelská ekonomika vynakládá značné prostředky na přilákání dané PZI, může být celkový efekt přílivu investice i záporný.

Proto pokud regiony usilují o lákání PZI, je nezbytné vytvořit dlouhodobou strategii rozvoje, jejíž nedílnou součástí bude také intenzivní after-care program (péče o podnikatelské prostředí). Protože, jak již bylo uvedeno, jednorázové přilákání zahraniční investice bez následné péče může být celkově ztrátovou akcí.

Stěžejním faktorem, ovlivňujícím výsledný efekt investice, je míra provázanosti zahraničních firem a jejich poboček s místní ekonomikou. A proto je důležité po příchodu investora nepolevit v intenzitě kontaktů a vazeb mezi veřejným sektorem a investorem. Je nutné, aby místní správní autority pravidelně kontrolovaly situaci u svých významných investorů, aby tak mohly lépe a rychleji zareagovat na hrozby nebo využít příležitostí plynoucí z globalizace.

4 Průmyslová zóna Kolín-Ovčáry a realizace investičního záměru TPCA

Cílem kapitoly je seznámit se vznikem průmyslové zóny v Kolíně a vyčíslit náklady spojené se splněním pobídek, které město investorovi (konsorciu TMC a PSA) přislíbilo. Dále je cílem přiblížit problematiku výstavby nových bytů pro zaměstnance automobilky. Kapitola také předkládá stručnou charakteristiku PZI konsorcia Toyota Motor Corporation a PSA Peugeot Citroën v ČR a rozbor veřejné podpory, která byla TPCA poskytnuta.

4.1 Vznik a financování PZKO

V roce 2000 se německá firma BMW rozhodla postavit svůj nový závod ve střední Evropě. Na její poptávku odpovědělo více než sto měst z České republiky, Slovenska, Polska, Maďarska a Německa. Prvním městem, které s nabídkou své připravené průmyslové zóny uspělo, byl český Kolín. Nicméně, pro svůj závod si nakonec automobilka BMW vybrala Lipsko.⁵¹ V reakci na tento vývoj nabídli zástupci CzechInvestu průmyslovou zónu Kolín-Ovčáry (PZKO) japonsko-francouzskému konsorciu společností Toyota Motor Corporation a PSA Peugeot Citroën pro realizaci jejich společného závodu pod názvem TPCA (Toyota Peugeot Citroën Automobile Czech).⁵²

Konsorciem se nakonec skutečně rozhodlo svůj závod v dané lokalitě postavit, mj. i na základě pobídek uvedených v Ujednání o porozumění ze dne 12. 2. 2002 mezi TMC a PSA a městem Kolínem. V článcích 3 až 6, tohoto dokumentu se město Kolín mj. zavázalo zajistit terénní úpravu pořízovaných pozemků podle zadání investorů; plně spolupracovat s investory a TPCA; provést všechny úpravy k odstranění překážek, které by mohly bránit realizaci projektu nebo které by mohly vést k jeho zpoždění nebo zvýšit náklady; vybudovat inženýrské sítě podle specifikovaných požadavků.⁵³

⁵¹ Město, region a velké průmyslové zóny: Sborník ze semináře AUÚP. In *Urbanismus a územní rozvoj č. 1/2010* [online]. 1. vydání. Brno: Ústav územního rozvoje, 2010 [cit. 2011-03-28]. Dostupné z WWW: <http://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/casopis/2010/2010-01/30_mesto.pdf>.

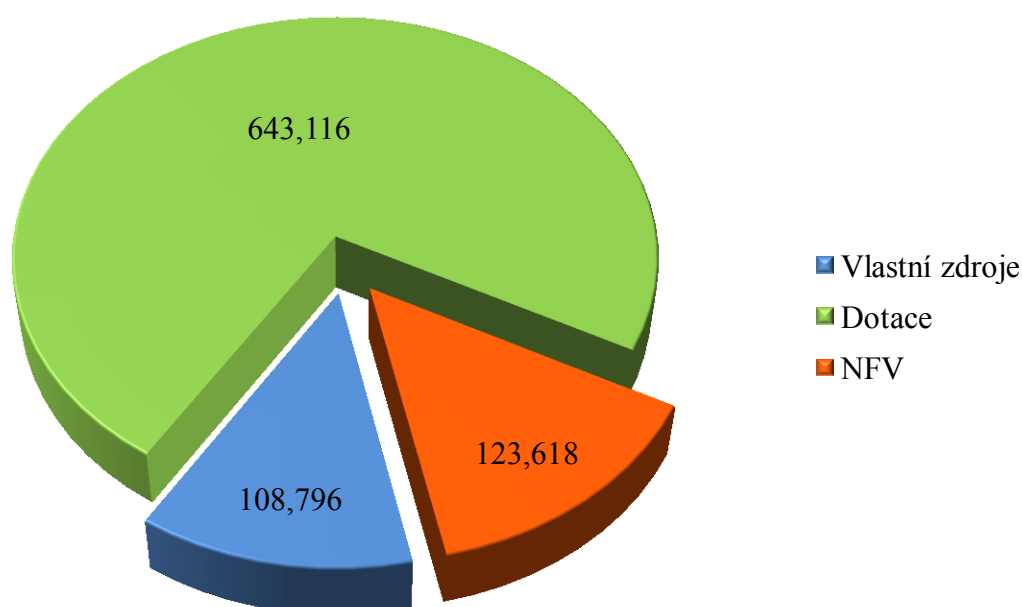
⁵² KALÁB, Vladimír. Kolín, Trnavu a Žilinu pro automobilky připravila BMW. *Hospodářské noviny* [online]. 17. 3. 2004 [cit. 2011-03-28]. Dostupný z WWW: <<http://hn.ihned.cz/c1-14110390>>.

⁵³ *PŘÍLOHA Návrhu realizace společenské odpovědnosti pro Toyota Peugeot Citroën Automobile Czech, s. r. o.* [online]. 2004 [cit. 2011-03-28]. Dostupný z WWW: <http://www.seclakjan.cz/data/down/TPCA_problemy_priloha.pdf>.

Financování výkupu pozemků probíhalo na základě vládního usnesení č. 708/2001, kterým bylo nařízeno Pozemkovému fondu České republiky převedení pozemků, které byly ve vlastnictví státu, na město Kolín. Usnesení ukládalo také poskytnout v letech 2001 až 2003 městu Kolín v souladu s pravidly programu na podporu rozvoje průmyslových zón z kapitoly 322 státního rozpočtu individuální dotaci až do úhrnné výše 500 mil. Kč na výstavbu, rekonstrukce a přeložky technického vybavení dotčeného území, přeložky dalšího vybavení dotčeného území, terénní úpravy dotčeného území a sadové úpravy dotčeného území a návratnou finanční výpomoc až do úhrnné výše 600 mil. Kč na úplatný převod pozemků pro průmyslovou zónu.⁵⁴

Celková hodnota výkupu pozemků pro PZKO činila zhruba 875,5 mil. Kč. Z vlastních zdrojů město uhradilo přibližně 108,8 mil. Kč. Dotace na výkup pozemků ve výši 643 mil. Kč byla udělena v rámci Programu na podporu rozvoje průmyslových a návratnou finanční výpomoc (NFV) ve výši 123,6 mil. Kč.⁵⁵

Graf 2 - Výkup pozemků pro PZKO (v mil. Kč)

Zdroj: MěÚ Kolín - Odbor regionálního rozvoje a územního plánování, vlastní zpracování.

Výstavba závodu Toyota Peugeot Citroën Automobile Czech začala na zelené louce a zemní práce v průmyslové zóně Kolín-Ovčáry byly zahájeny 10. dubna 2002. Před

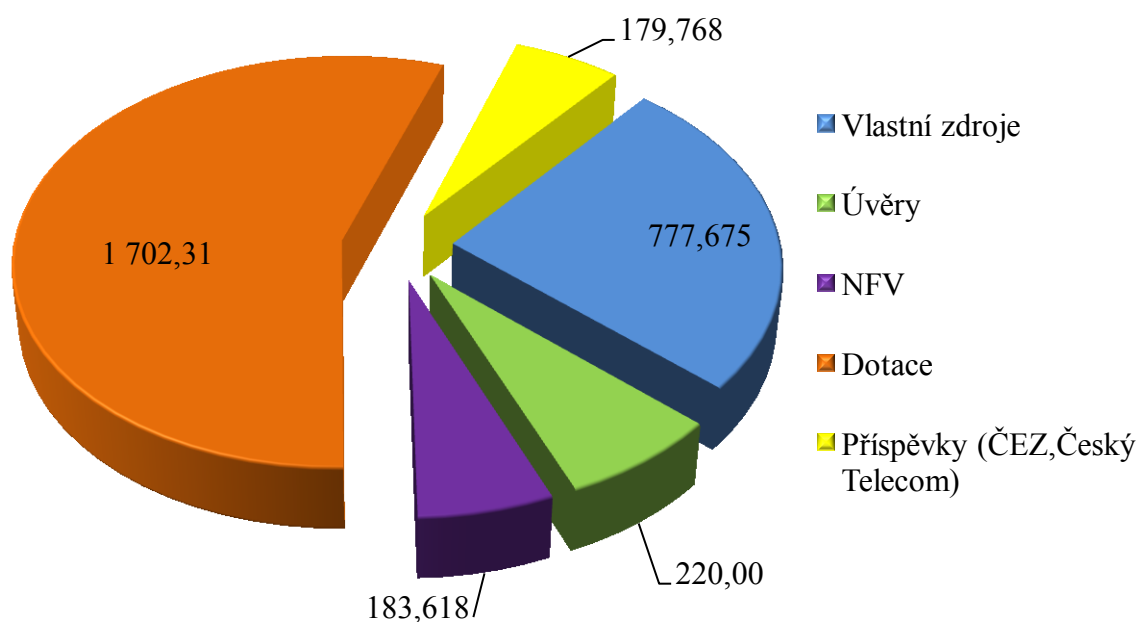
⁵⁴ Usnesení vlády České republiky ze dne 9. července 2001 č. 708, k zabezpečení investiční přípravy území průmyslové zóny Kolín – Ovčáry pro strategického investora [online]. 9. července 2001 [cit. 2011-03-28]. Dostupné z WWW: <<http://racek.vlada.cz/usneseni/usnweb.nsf/0/81B9B57DEB92C947C12571B6006DDE86>>.

⁵⁵ Informace poskytnuté MěÚ v Kolíně – Odborem regionálního rozvoje a územního plánování.

samotnou stavbou závodu bylo nejprve třeba vyrovnat plochu přibližně 124 ha a zajistit napojení zóny na inženýrské sítě. Hodnota celkových nákladů na provedení terénních prací pro závod TPCA činila 791,9 mil. Kč s tím, že podíl TPCA činí 50,3 mil. Kč.⁵⁶ V srpnu 2002 byla plocha připravena a začala stavba výrobních hal, rozdělených na čtyři hlavní provozy: lisovna, svařovna, lakovna a montáž. Počátkem roku 2004 byly dokončeny výrobní prostory a začala instalace výrobních technologií, ta byla ukončena ještě téhož roku.⁵⁷

Na výstavbu PZKO získalo město Kolín dotaci ve výši 1 702,31 mil. Kč, dále město získalo dalších 220 mil. Kč v podobě úvěrů. Návratná finanční výpomoc činila 183,618 mil. Kč. Výstavba byla také financována společnostmi ČEZ a. s. a Český Telecom a. s., jejich podíl činil 179,768 mil. Kč. Samo město Kolín poskytlo na výstavbu ze svých zdrojů 777,675 mil. Kč. Celkové náklady na výstavbu PZKO tedy byly ve výši 3 063,371 mil. Kč.⁵⁸

Graf 3 - Výstavba PZKO: náklady (v mil. Kč)

Zdroj: MěÚ Kolín - Odbor regionálního rozvoje a územního plánování, vlastní zpracování.

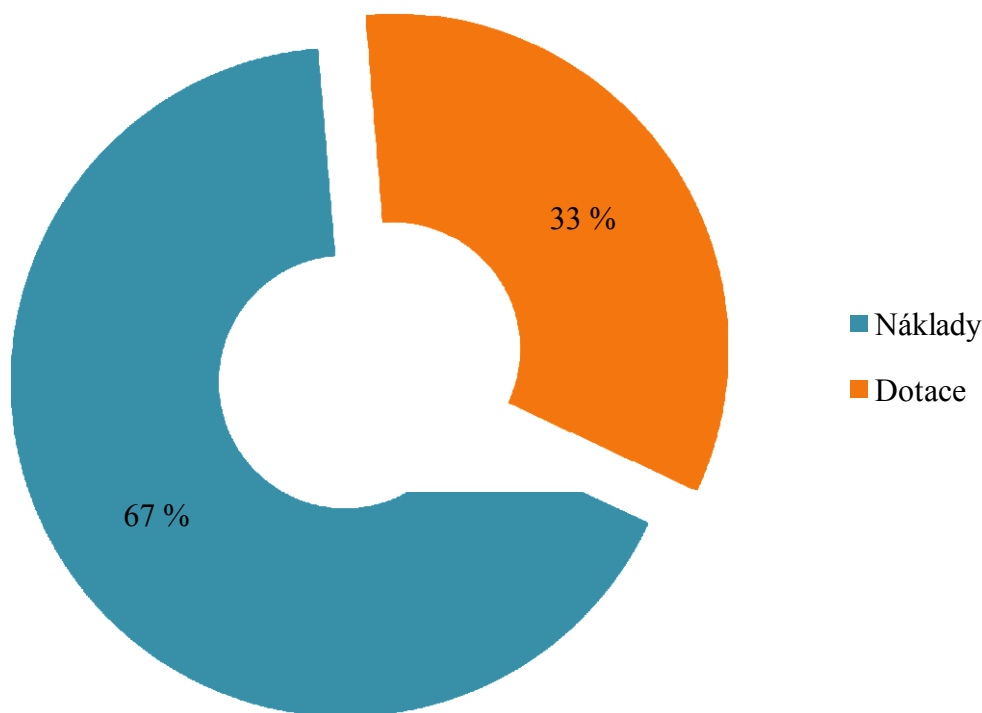
⁵⁶ PRÍLOHA Návrhu realizace společenské odpovědnosti pro Toyota Peugeot Citroën Automobile Czech, s. r. o. [online]. 2004 [cit. 2011-03-28]. Dostupný z WWW: <http://www.sedlakjan.cz/data/down/TPCA_problemy_priloha.pdf>.

⁵⁷ Automobilka TPCA v Kolíně připravuje spuštění výroby. eStav.cz, [online]. 12. srpna 2004 [cit. 2011-03-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.estav.cz/zpravy/clanek158.asp>>.

⁵⁸ Informace poskytnuté MěÚ v Kolíně – Odborem regionálního rozvoje a územního plánování.

Celkové náklady na spojené s průmyslovou zónou Kolín-Ovčáry činily 3 938,871 mil. Kč a město Kolín získalo na její realizaci dotace ze státního rozpočtu v rámci Programu na podporu rozvoje průmyslových zón ve výši 1 963,134 mil. Kč.⁵⁹

Graf 4 - Poměr nákladů a dotace

Zdroj: MěÚ Kolín - Odbor regionálního rozvoje a územního plánování a CzechInvest, vlastní zpracování.

V nově vzniklé průmyslové zóně Kolín-Ovčáry, o ploše 373 ha, se mimo firmy TPCA ještě nachází i čtyři další podniky:

- Lear Corporation Electrical and Electronics, s.r.o. (automobilové sedačky),
- NYK Logistic (logistika pro Toyotu),
- Gefco Česká republika s.r.o. (logistika pro PSA),
- Toyota Tsusho (lisování kovových odpadů).

4.2 Výstavba bytů pro zaměstnance TPCA

V Ujednání o porozumění ze dne 12. 2. 2002 mezi TMC a PSA a městem Kolínem, čl. 8, bylo také stanoveno, že město zajistí v rámci své působnosti veškeré podmínky pro

⁵⁹ *Průmyslové zóny podpořené v rámci Programu na podporu rozvoje průmyslových zón*. Czechinvest, [online]. [cit. 2011-03-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.czechinvest.org/nppz>>.

vytvoření dostatečného počtu vyhovujících ubytovacích možností pro zaměstnance TPCA za nájemné na úrovni regulované státem.⁶⁰

Tento závazek, ukládal městu vystavět **851 nových bytových jednotek**, z toho 291 bytů v lokalitě Kasárna a 560 bytů na novém sídlišti U vodárny. Stavba bytů byla však již od počátku provázena nemalými komplikacemi. V lokalitě Kasárna se začalo stavět v únoru 2004 (s mnohaměsíčním zpožděním), zakázku na rekonstrukci bytů U kasáren i výstavbu infrastruktury bez tendru získala kolínská firma Geosan Group. V bývalých kasárnách Geosan rekonstruoval čtyři domy a postavil dva nové. Vznikly v nich byty o velikosti od 24 do 80 metrů čtverečních. Převzetí hotových bytů proběhlo 16. ledna 2006. Rekonstrukce a výstavba bytů byla ale nakonec mnohem nákladnější, než se původně předpokládalo. Rekonstrukce měla stát 62 miliónů korun a stála více než dvojnásobek.⁶¹ Stejně tak výstavba infrastruktury, kde se počítalo s částkou 80 miliónů korun, se vyšplhala až na částku 125 miliónů. Společnost TPCA se k tomuto vyjádřila v tom smyslu, že vysoká cena byla daní za to, že nebylo vypsáno žádné výběrové řízení. Ministerstvo pro místní rozvoj, které mělo zajistit předprojektovou a projektovou přípravu, totiž práce zpozdilo tak, že na vypsání výběrového řízení už nebyl čas.⁶² Celkové náklady včetně infrastruktury dosáhly 411 milionů korun, z toho 111,5 milionů korun pokryla státní dotace a zbytek město, formou úvěru.⁶³ Ten Kolínu poskytly Česká spořitelna a Komerční banka, úvěr má splatnost 20 let, nejpozději však 31. prosince 2025.⁶⁴

Obdobné problémy provázely i výstavbu sídliště U vodárny. Zakázku, opět bez výběrového řízení, získala stavební firma Hochtief VSB. A i přesto, že smlouva s firmou byla podepsána už v září 2004, první práce započaly až v květnu následujícího roku (příčinou zdržení bylo čekání na vydání projektu a stavebního povolení, které zajišťovalo město Kolín). Nad nastalou situací vyjádřilo vedení TPCA rozhořčení, automobilka v té

⁶⁰ PŘÍLOHA Návrhu realizace společenské odpovědnosti pro Toyota Peugeot Citroën Automobile Czech, s. r. o., [online]. 2004 [cit. 2011-04-03]. Dostupný z WWW: <http://www.sedlakjan.cz/data/down/TPCA_problemy_priloha.pdf>.

⁶¹ Podle původního záměru mělo stát uvedení jednoho bytu do obyvatelného stavu 445 000 korun, ve skutečnosti se za každý byt utratilo 1 077 000 korun.

⁶² KALÁB, Vladimír. Byty pro lidi z TPCA jsou příliš drahé. *Hospodářské noviny*, [online]. 21. 6. 2005 [cit. 2011-04-03]. Dostupný z WWW: <<http://hn.ihned.cz/c1-16361720-byty-pro-lidi-z-tpca-jsou-prilis-drahe>>.

⁶³ BURKETOVÁ, Radka. *Zástupci města Kolín převzali 291 bytů*. Ministerstvo pro místní rozvoj, [online]. 16. 1. 2006 [cit. 2011-04-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.mmr.cz/Pro-media/Tiskove-zpravy/2006/Zastupci-mesta-Kolin-prevzali-291-bytu-%281%29>>.

⁶⁴ *Kolín si půjčí na byty pro TPCA*. eStav.cz, [online]. 30. září 2004 [cit. 2011-04-03]. Dostupný z WWW: <<http://www.estav.cz/zpravy/ctk/ctk577.asp>>.

době přicházela o 50 až 60 zaměstnanců měsíčně, ti odcházeli právě kvůli špatným ubytovacím podmínkám.⁶⁵

Aby stavba mohla pokračovat nepřerušovaně i v zimním období přešlo se ze zděné na prefabrikovanou technologii. Také bylo rozhodnuto pro variantu, která počítala s výstavbou 11ti obytných domů, namísto původních 15ti.⁶⁶ Všechny 560 bytů bylo předáno 19. září 2006. Ihned se ale začaly ozývat nespokojené hlasy ze strany zaměstnanců TPCA, těm se příliš nezdála výše nájemného, to bylo oproti nájemnému v jiných městských bytech až trojnásobné (výše nájemného se ale z pohledu města zdála pochopitelná, z příjmu z nájemného totiž splácí poskytnutý úvěr). Také velikost bytů byla předmětem stížností (aby město ušetřilo, nechalo totiž postavit více malých bytů než velkých).⁶⁷

Celkem tak bylo v Kolíně s podporou státu postaveno či zrekonstruováno 851 nových bytů, na jejichž vybudování poskytl Státní fond rozvoje bydlení celkem 440,5 mil. Kč a Ministerstvo pro místní rozvoj ČR poskytlo celkem 440,5 mil. Kč na stavbu infrastruktury.⁶⁸

4.3 Joint-venture TMC a PSA a charakteristika TPCA⁶⁹

Společná jednání o spolupráci firem Toyota Motor Corporation a PSA Peugeot Citroën započala již na začátku roku 2000. Tato jednání vyústila v podepsání smlouvy o spolupráci (12. července 2001) za účelem realizace společného projektu. Tím byla produkce malých městských automobilů, s původním označením B-zero. Projekt zahrnoval i stavbu nového společného závodu, pro jeho výstavbu se firmy rozhodovaly mezi 180 lokalitami po celé Evropě. Nakonec, v prosinci 2001, obě společnosti oznámily, že si pro výstavbu závodu vybraly český Kolín.

Společnost Toyota Peugeot Citroën Automobile (TPCA) vznikla podepsáním smlouvy o společném podniku dne 8. ledna 2002. Prezidentem TPCA byl jmenován Masatake Enomoto a výkonným viceprezidentem se stal Jacques de Raismes. Komerční

⁶⁵ KALÁB, Vladimír. Byty pro lidi z TPCA jsou příliš drahé. *Hospodářské noviny*, [online]. 21. 6. 2005 [cit. 2011-04-03]. Dostupný z WWW: <<http://hn.ihned.cz/c1-16361720-byty-pro-lidi-z-tpca-jsou-prilis-drahe>>.

⁶⁶ Kolín, *Bytové jednotky pro automobilku TPCA, U Vodárny*. Hochtief.cz, [online]. [cit. 2011-04-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.hochtief.cz/cz/informace-pro-media/referencni-projekty/bytove/149>>.

⁶⁷ TPCA se dočkala bytů, dělníky trápí nájemné. iDnes.cz, [online]. 19. září 2006 [cit. 2011-04-03]. Dostupné z WWW: <http://ekonomika.idnes.cz/tpca-se-dockala-bytu-delniky-trapi-najemne-fia-ekonomika.aspx?c=A060919_121814_cbclanky_ven>.

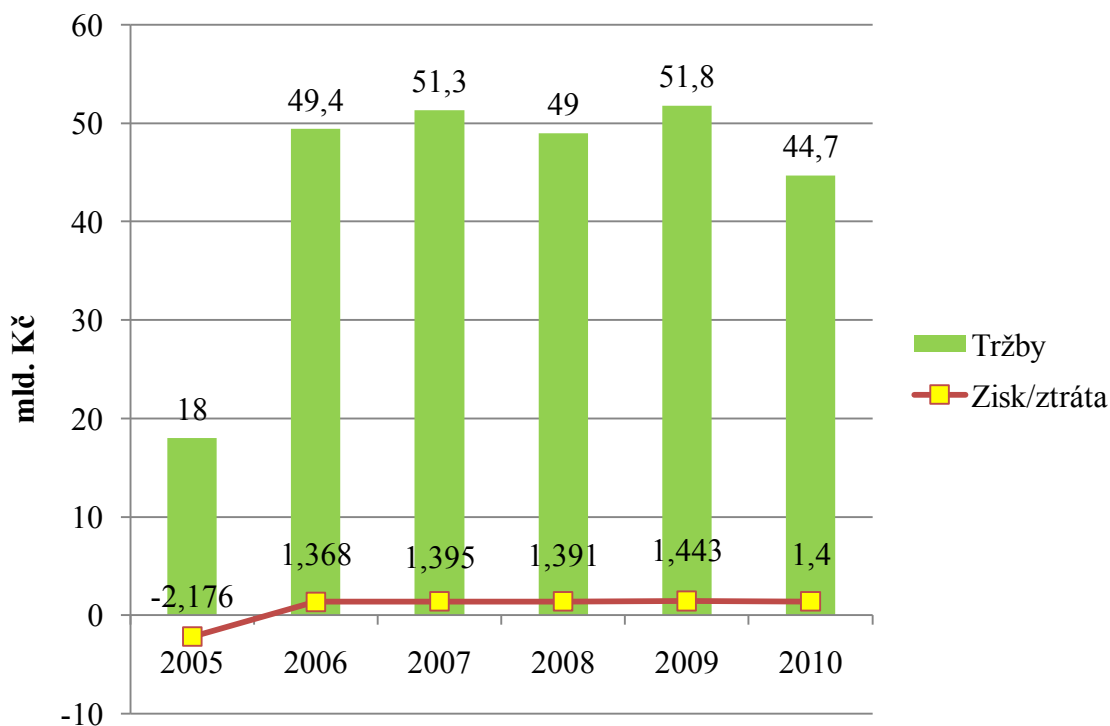
⁶⁸ VAŠÍKOVÁ, Jana. *Město Kolín získalo stovky nových bytů*. Ministerstvo pro místní rozvoj, [online]. 16. 1. 2006 [cit. 2011-04-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.mmr.cz/Pro-media/Tiskove-zpravy/2006/Mesto-Kolin-ziskalo-stovky-novych-bytu>>.

⁶⁹ Zpracováno na základě tiskových zpráv společnosti TPCA a dalších informací získaných na www.tpca.cz.

výroba byla zahájena 28. února 2005 a již v následujícím roce se téměř podařilo dosáhnout plánované roční kapacity 300 000 vozů (tj. 1 000 vozů denně). V produkci automobilů jsou všechny společnosti zastoupeny rovným dílem, v závodě se vyrábí tři modely automobilů: Toyota Aygo, Peugeot 107 Citroën C1. Téměř celá produkce (99 %) je určena na export, především do zemí západní Evropy (zejména do Francie, Itálie, Německa, Velké Británie a Holandska). V TPCA pracuje v současné době 3 500 zaměstnanců, kteří jsou rozděleni do tří pracovních týmů, a provoz v továrně je dvousměnný.

TPCA je jedinou automobilkou v Česku, které se téměř nedotkly dopady světové finanční krize. Ta přitom způsobila automobilovému průmyslu těžké ztráty a dopadla na všechny automobilky po celém světě, včetně české Škoda Auto. Výsledky TPCA kontrastují nejen se Škodou Auto, které v roce 2008 klesly tržby o šest procent a zisk více než o polovinu, ale i s mateřskými společnostmi kolínského podniku. Toyota, v roce 2008 dosáhla ztráty 168 milionů eur, ztráta francouzské skupiny PSA Peugeot Citroen dosáhla 1,416 miliardy eur. Skutečnost, že se vliv krize TPCA vyhnul, se dá přičíst faktu, že automobilka vyrábí výhradně malé, relativně laciné vozy, jejichž prodeje neklesaly tak dramaticky jako u vozů střední a vyšší třídy.⁷⁰

Graf 5 - Tržby a hrubý zisk TPCA v jednotlivých letech (v mld. Kč)

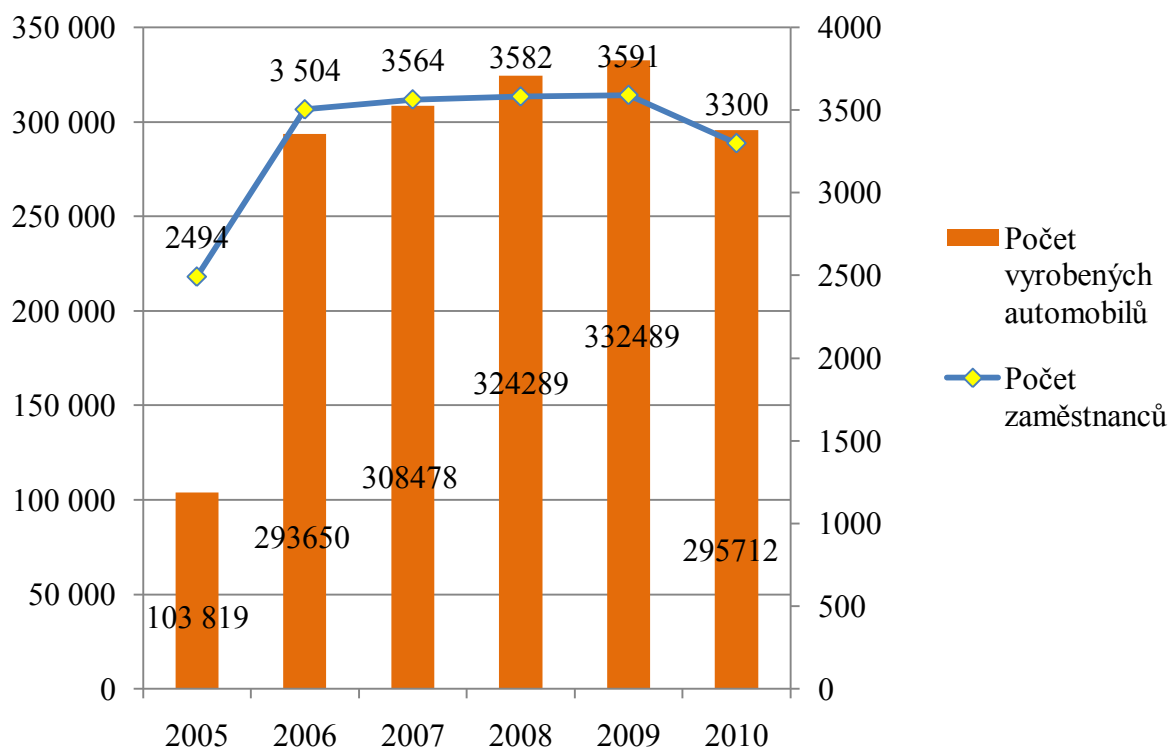

⁷⁰ TPCA navzdory recesi zvýšila tržby i zisk. Industryonline.cz, [online]. [cit. 2011-03-30]. Dostupný z WWW: <<http://www.industryonline.cz/cs/tpca-navzdory-recesi-zvysila-trzby-i-zisk-tema-702/>>.

Zdroj: tiskové zprávy a účetní závěrky společnosti TPCA, vlastní zpracování.

Společnost TPCA dosahuje pravidelně od roku 2006 hrubého zisku přibližně 1,4 mld. Kč. Jediné období, kdy automobilka zaznamenala ztrátu, byl rok 2005 (rok zahájení výroby) a ztráta činila více než 2 mld. Kč. Tržby se, i přes vliv finanční krize, pohybují okolo hodnoty 50 mld. Kč (vyjma roku 2005 a 2010, kdy poklesla produkce automobilů).

Graf 6 - Počet vyrobených automobilů a počet zaměstnanců v TPCA v jednotlivých letech

Zdroj: tiskové zprávy a účetní závěrky společnosti TPCA, vlastní zpracování.

Rostoucí trend v produkci automobilů TPCA se zastavil až v roce 2010, kdy výroba poklesla na 295 712 vozů (pokles o více než 11 % oproti roku 2009). Od zahájení výroby v únoru 2005 až do konce roku 2010 vyrobila tak už celkem 1 658 437 automobilů. Počet zaměstnanců se od roku 2006 pohybuje průměrně okolo 3 500.

Plánovaný objem investic TPCA v České republice činil 23 500 mil. Kč. Na základě předložených podkladů odvodil Úřad pro ochranu hospodářské soutěže následující předpokládané hodnoty investice:

- pozemky a příprava staveniště (330 mil. Kč),
- budovy (5 130 mil. Kč),
- stroje a jejich instalace (15 440 mil. Kč),

- nehmotná aktiva – nepatentované know-how (2600 mil Kč).⁷¹

Zde je ovšem nutno podotknout, že celá částka určená na nákup technologií (15 440 mil. Kč) zůstala v zahraničí (Japonsko, Francie). A v Česku TPCA investovala pouze malý zlomek z uvedené částky a to za stavební práce.

Podle způsobu vstupu je PZI TPCA investicí na zelené louce a podle motivu vstupu se jedná o faktory vyhledávající PZI.

4.3.1 Veřejná podpora pro TPCA⁷²

Společnosti byl poskytnut soubor investičních pobídek na základě rozhodnutí Ministerstva průmyslu a obchodu České republiky o příslibu investičních pobídek ze dne 9. srpna 2004 a obsahoval následující formy veřejné podpory:

- úplná sleva na dani z příjmu,
- hmotná podpora na nově vytvořená pracovní místa a na rekvalifikace,
- prodej technicky připraveného pozemku za zvýhodněnou cenu.

Podpora nabyla konkrétních hodnot až po vydání rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže (ÚHOS), který povolil výjimku ze zákazu veřejné podpory formou investičních pobídek a **společnost TPCA tak získala:**

- slevu na dani z příjmů právnických osob po dobu maximálně deseti let,
- hmotnou podporu vytváření nových pracovních míst (maximální limit 3 000 pracovních míst; podpora ve výši 80 000 Kč na jedno pracovní místo, maximální podpora tedy činí 240 mil. Kč),
- hmotnou podporu rekvalifikace zaměstnanců, kde maximální částka pro čerpání činí 523 555 tis. Kč,
- převod technicky vybaveného území v katastrálním území obce Sendražice a Ovčáry za zvýhodněnou cenu.

⁷¹ Rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže č. j. VP/S 114/03-160 ze dne 12. 1. 2004 [online]. 2004 [cit. 2011-03-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.compet.cz/verejna-podpora/sbirky-rozhodnuti/4404/>>.

⁷² Zpracováno na základě: Rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže č. j. VP/S 107/03-160 ze dne 12. 1. 2004 [online]. 2004 [cit. 2011-03-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.compet.cz/verejna-podpora/sbirky-rozhodnuti/vyhledavani/4402/>>, Rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže č. j. VP/S 114/03-160 ze dne 12. 1. 2004 [online]. 2004 [cit. 2011-03-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.compet.cz/verejna-podpora/sbirky-rozhodnuti/4404/>> a účetní závěrky společnosti TPCA. [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.justice.cz/xqw/xervlet/insl/index?sysinf.@typ=sbirka&sysinf.@strana=documentList&vypisListin.@cEkSub=496309&sysinf.klic=39ebe12fabbc2d189f8f9edac4378fa3&sysinf.spis.@oddil=C&sysinf.spis.@vlozka=86913&sysinf.spis.@soud=M%ECstsk%FDm%20soudem%20v%20Praze&sysinf.platnost=30.03.2011>>.

Tabulka 2 - Forma a výše přislíbené veřejné podpory společnosti TPCA (v mil. Kč)

Sleva na dani z příjmu právnických osob + hmotná podpora na tvorbu nových pracovních míst	3 525
Hmotná podpora na školení a rekvalifikaci	523,5
Prodej technicky připraveného pozemku za zvýhodněnou cenu	1 056

Zdroj: Účetní závěrky společnosti TPCA a Rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže č. j. VP/S 114/03-160 ze dne 12. 1. 2004, vlastní úprava.

V roce 2005 byly podepsány dodatky k jednotlivým dohodám s Ministerstvem práce a sociálních věcí, které prodloužily možnost čerpání pobídek (hmotná podpora vytváření nových pracovních míst a rekvalifikace zaměstnanců) do 30. června 2007.

ÚHOS stanovil pro čerpání podpory podmínku, že celková hodnota investičních pobídek (vyjma podpory rekvalifikace zaměstnanců) nesmí překročit 15 % z celkové hodnoty skutečně vynaložených investičních nákladů vhodných na poskytnutí podpory a dále nesmí překročit částku 3 525 mil. Kč.

Společnost TPCA využila (k 31. 12. 2008) v rámci investičních pobídek hmotnou podporu vytváření nových pracovních míst ve výši 225,264 mil Kč a z titulu hmotné podpory rekvalifikace zaměstnanců využila (k 31. 12. 2007) podporu ve výši 501,491 mil. Kč. Dále využila (k 31. 12. 2006) dotaci na převod technicky vybaveného území ve výši 1 056 mil. Kč. Tyto částky jsou konečné. Převod technicky vybaveného území za zvýhodněnou cenu upravil ÚHOS ve svém rozhodnutí VP/S 114/03-160. Převod se týkal pozemků o celkové výměře 1 242 591 m² za zvýhodněnou cenu 200 Kč/m² (tržní cena pozemků přitom činila 1050 Kč/m²). I tuto výjimku ze zákazu veřejné podpory podložil úřad podmínkou, že investice (která spočívá ve vybudování výrobního závodu na výrobu automobilů na těchto pozemcích) bude zachována nejméně po dobu 5 let ode dne právní moci kolaudačního rozhodnutí na první stavbu nebo část stavby, jíž se prodej pozemků za zvýhodněnou cenu týká.

5 Vliv PZI TPCA na region Kolín

Tato kapitola se bude zabývat analýzou vybraných důsledků přílivu PZI TPCA na region Kolín. Jejím cílem je poukázat na některé pozitivní i negativní dopady působení investora v dané lokalitě, jak v oblasti vlivů ekonomických, tak i vlivů primárně neekonomické povahy.

Některá potřebná data nebyla však v době zpracování k dispozici, a proto nemohou být všechny uvedené závěry považovány za přesnou kvantifikaci důsledků, ale představují pouze odhady, které mohou poskytovat alespoň přibližný pohled na danou problematiku. Nejprve je ale třeba vymežit pojem region Kolín.

5.1 Charakteristika regionu

Pro účely této práce se regionem Kolín bude rozumět **okres Kolín** (tedy územně statistická jednotka na úrovni LAU 1, dříve NUTS 4).⁷³ Nicméně vzhledem k dostupnosti některých statistických údajů bude vliv TPCA prezentován přímo na městu Kolín.

Okres Kolín leží ve východní části Středočeského kraje. Má protáhlý tvar od západu k východu. Východní hranici tvoří okresy Hradec Králové a Pardubice. Na severu hraničí s okresem Nymburk, na západě s okresem Praha-východ, na jihu s Benešovem a Kutnou Horou.

Tabulka 3 - Vybrané ukazatele okresu Kolín za rok 2009

Rozloha	743 km ²
Počet obcí	89
Počet obyvatel	95 215
Počet ekonomických subjektů	20 896
Uchazeči o zaměstnání	4 745
Míra nezaměstnanosti	9,07 %

Zdroj: ČSÚ, vlastní úprava.

Svoji rozlohou 744 km² zaujímá okres 8. místo ve Středočeském kraji a 6,8 % z jeho rozlohy. K průměrným okresům kraje patří také svou hustotou osídlení 128 obyvatel na km², s absolutním počtem 95 215 obyvatel. K 31. 12. 2009 náleželo do okresu Kolín 89 obcí.

⁷³ LAU neboli Local Administrative Units je systém, kterým se od 1. ledna 2008 označují úrovně územní státní správy nižší než provincie a kraje, je tvořen úrovněmi LAU 1 (okresy) a LAU 2 (obce).

Okres lze charakterizovat jako průmyslově-zemědělský. Je zde řada větších i menších podniků, reprezentujících různá odvětví. Převažuje zaměření elektrotechnické, strojírenské, chemické a polygrafické. K 31. 12. 2009 bylo v celém okrese evidováno v registru 20 896 ekonomických subjektů. Podle převažující činnosti tvoří 14,3 % odvětví průmyslu, 15,7 % stavebnictví, zemědělství se 3,5 % se řadí pod průměr okresů v kraji a 11,2 % tvoří maloobchod. Zásadní změnu ekonomického potenciálu okresu přineslo právě vybudování průmyslové zóny Kolín-Ovčáry s dominující továrnou TPCA, na výrobu malých osobních automobilů

K 31. 12. 2009 bylo v rámci okresu Kolín evidováno 4 745 uchazečů o zaměstnání, což představuje registrovanou míru nezaměstnanosti 9,07 %. Oproti roku 2008 došlo ke zvýšení z 6,15 % a okres se pohybuje nad průměrem okresů Středočeského kraje.⁷⁴

5.2 Vliv TPCA na regionální HDP

Hrubý regionální produkt (HRP) je jedním z klíčových ukazatelů vývoje ekonomiky. Představuje souhrn hodnot přidaných zpracováním ve všech odvětvích v činnostech považovaných v systému národního účetnictví za produktivní. Používá se pro měření výkonnosti regionální ekonomiky, slouží také ke srovnání míry ekonomického rozvoje regionů. Při určení HRP produkční metodou, se počítá součet hrubé přidané hodnoty jednotlivých institucionálních sektorů nebo odvětví a čistých daní na produkty snížené o dotace na výrobky. Nejnižšími územními jednotkami, pro které se HRP Českým statistickým úřadem vykazuje, jsou kraje.⁷⁵

Dopad PZI TPCA k regionálnímu hrubému produktu okresu Kolín lze tedy určit jako souhrn příspěvků společnosti TPCA a všech jejích místních dodavatelů k HRP, podle produkční metody výpočtu HRP se bude jednat o součet přidaných hodnot a zaplacených čistých daní těchto konkrétních subjektů snížených o dotace na výrobky, které produkují. Celkové HRP pouze pro okres Kolín se získá vynásobením HRP na 1 obyvatele ve Středočeském kraji s počtem obyvatel v okrese Kolín.

⁷⁴ *Charakteristika okresu Kolín*. Český statistický úřad, [online]. [cit. 2011-03-31]. Dostupný z WWW: <http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_kolin>.

⁷⁵ *Hrubý domácí produkt (HDP)*. Český statistický úřad, [online]. [cit. 2011-03-31]. Dostupný z WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/hruby_domaci_produkty_%28hdp%29>.

Z výše uvedeného je patrné, že ukazatel podíl PZI TPCA na hrubém regionálním produktu okresu Kolín bude představovat pouze hrubý odhad, nikoli přesné hodnoty. Vzhledem k faktu, že z výpočtu jsou vynechány čisté daně, stejně jako veškeré údaje za dodavatelské subjekty automobilky (tyto informace nebyly v době zpracování k dispozici), je pravděpodobné, že vytvořená přidaná hodnota (a tedy i podíl na HRP) celé PZI bude vyšší.

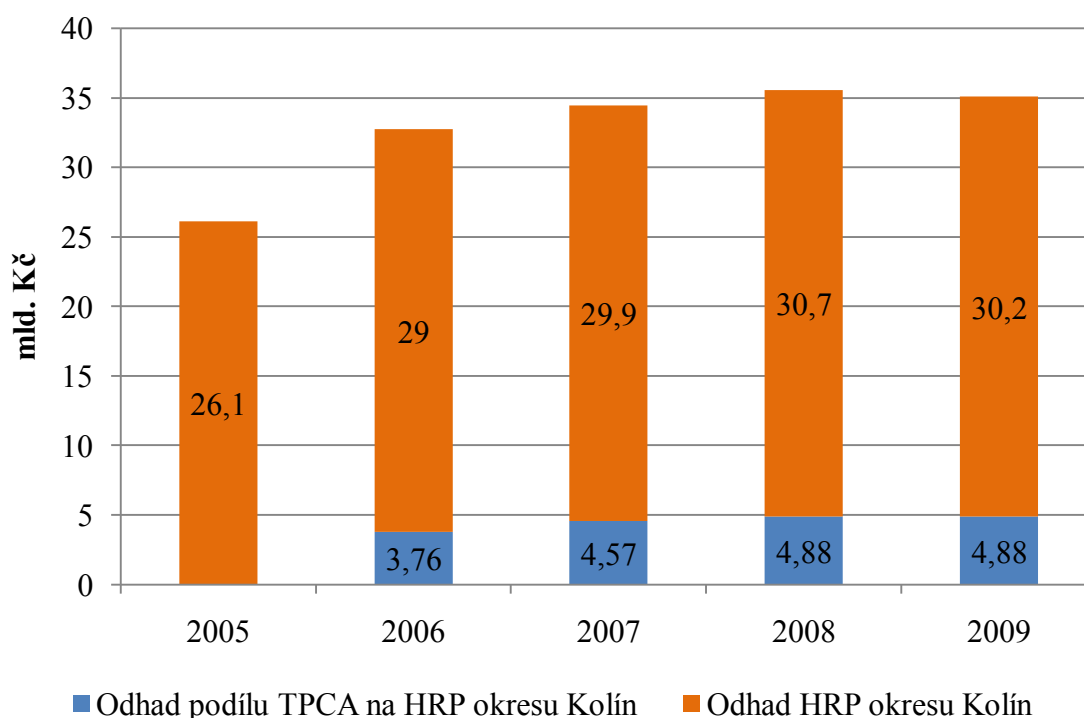
Tabulka 4 - Hodnoty použité při výpočtu podílu TPCA na HRP okresu Kolín

	2005	2006	2007	2008	2009
HDP/1 obyv. ve Středočeském kraji (v Kč)	268 429	296 556	321 631	325 034	317 199
Počet obyvatel v okrese Kolín	97 133	97 817	90 042	94 370	95 215
Odhad HRP okresu Kolín (v mld. Kč)	26,1	29	29,9	30,7	30,2
Účetní přidaná hodnota TPCA (v mld. Kč)	-	3,76	4,57	4,88	4,88

Zdroj: ČSÚ, účetní závěrky společnosti TPCA, vlastní zpracování.

Z hodnot uvedené tabulky vyplývá následující grafické vyjádření odhadu vývoje HRP v okrese Kolín a zastoupení společnosti TPCA na tomto ukazateli. Pro lepší znázornění vlivu automobilky obsahuje graf i data za rok 2005, tedy rok kdy byl v závodě zahájen provoz. V tomto období byla však přidaná hodnota TPCA záporná (proto se s ní ve výpočtech neuvažuje).

Graf 7 - Odhad vývoje podílu PZI TPCA na hrubém regionálním produktu okresu Kolín (v mld. Kč)

Zdroj: ČSÚ, účetní závěrky společnosti TPCA, vlastní zpracování.

Z grafu lze vyčíst rostoucí trend ve vývoji HRP okresu Kolín a zejména jeho skokový nárůst mezi lety 2005 (rok zahájení výroby) a 2006, meziroční tempo růstu bylo přes 11 %. **Společnost TPCA se odhadem podílí v průměru přibližně 15 % na celkovém HRP** a to od roku 2006, kdy se téměř podařilo dosáhnout plánované produkce 300 000 automobilů ročně. Výše HRP okresu Kolín od roku 2006 pravidelně pohybuje kolem hodnoty 30 mld. Kč.

5.3 Vliv TPCA na nezaměstnanost

Janáček⁷⁶ ve své práci poukazuje na fakt, že na makroekonomické úrovni nelze empiricky prokázat žádný pozitivní vztah mezi intenzitou přílivu zahraničních investic a vývojem míry nezaměstnanosti. Ta je v České republice totiž určována zejména průběhem hospodářského cyklu a také strukturálními faktory. Zahraniční investice na ni nemají žádný výrazný pozitivní vliv.

Tvrzení, že přímé zahraniční investice příznivě působí na tvorbu nových pracovních míst v jednotlivých regionech a tudíž snižují nezaměstnanost na lokální úrovni, je podle něj

⁷⁶ JANÁČEK, Kamil. *Zahraniční investice a trh práce*. [online]. 16. 02. 2006 [cit. 2011-04-01]. Dostupný z WWW: <<http://www.cepin.cz/cze/prednaska.php?ID=666&PHPSESSID=aada7f3f99c3d799199b9fbfc4389c60>>.

také velmi těžko určitelný. Jasně uvádí, že nelze pozitivní kauzální vztah mezi přímými zahraničními investicemi a snížením míry nezaměstnanosti prokázat ani na úrovni jednotlivých okresů.

Svá tvrzení opírá o skutečnost, že z pohledu vlivu na vývoj zaměstnanosti existují dva druhy přímých zahraničních investic:

- akviziční investice,
- investice na zelené louce.

Akviziční investice (získání českých podniků v privatizaci či přímým nákupem) mívají převážně pracovníě úsporný efekt. Zahraniční investoři zvyšují produktivitu v získaných podnicích (např. organizačními změnami, investicemi šetřícími práci apod.). Důsledkem toho jsou úspory pracovních sil, v porovnání se situací před vstupem zahraničního vlastníka do podniku.

Zatímco investice na zelené louce by měly teoreticky vést k tvorbě nových pracovních míst, a tedy ke zvyšování zaměstnanosti. Nicméně i zde je jejich vliv na vývoj zaměstnanosti nejednoznačný. Výstavba nové kapacity je totiž často doprovázena zánikem slabších domácích konkurentů nebo vysáváním kvalifikovaných pracovníků ze stávajících podniků, takže na průběh zaměstnanosti v daném oboru či odvětví v regionu to může mít neutrální, někde dokonce i negativní vliv. Tento efekt je typický také pro zpracovatelský průmysl.

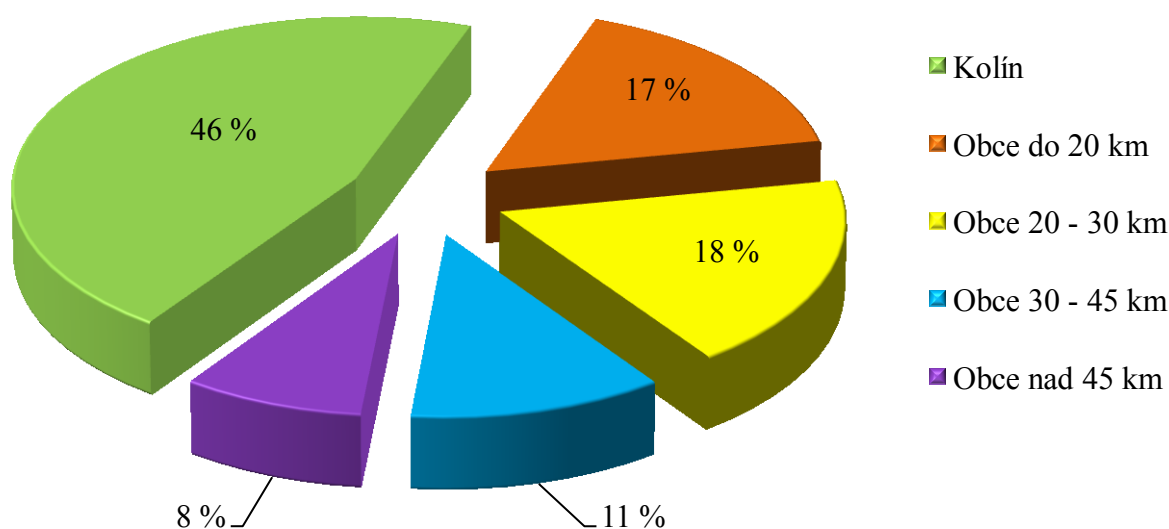
Jak již bylo zmíněno dříve v případě PZI TPCA se jedná právě o investici na zelené louce a její případné pozitivní dopady na zaměstnanost v okrese Kolín jsou obtížně určitelné.

V roce 2004, kdy společnost měla v plánu zaměstnávat 3000 lidí (podíl dělníků na celkovém počtu zaměstnanců činil v té době zhruba 75 %), začala TPCA s náborů pracovníků na dělnická místa. Náborová kampaň probíhala zejména ve městech severních Čech a severní Moravy. Pro tyto zaměstnance připravila TPCA rozsáhlý program podpory bydlení a mobility, který zahrnoval možnost získat podnikový byt, příspěvek na bydlení v ubytovně, či jednorázový příspěvek na stěhování. K 1. září 2004 bylo v závodě zaměstnáno již 1000 pracovníků, s tím, že pozice předáků, mistrů a administrativních

pracovníků byly již plně obsazeny (většina zaměstnanců na těchto pozicích byla rekrutována z regionů Kolínska, Kutnohorska, Nymburska a Pardubicka).⁷⁷

Na následujícím grafu je znázorněna struktura zaměstnanců TPCA podle místa jejich bydliště (stav v roce 2006). Z něj vyplývá, že počet zaměstnanců bydlících přímo ve městě Kolín tvořil necelou polovinu, avšak vzhledem ke geografické poloze okresu Kolín se již nedá odhadnout, zda zbývající zaměstnanci, kteří do zaměstnání pravidelně dojížděli, měli své trvalé bydliště ještě v rámci hranic okresu, nebo šlo o pracovníky z jiných regionů. Toto by se dalo s největší pravděpodobností tvrdit pouze o 8 % zaměstnanců, kteří bydleli ve vzdálenosti větší než 45 km od závodu.

Graf 8 - Struktura zaměstnanců TPCA podle míst bydliště

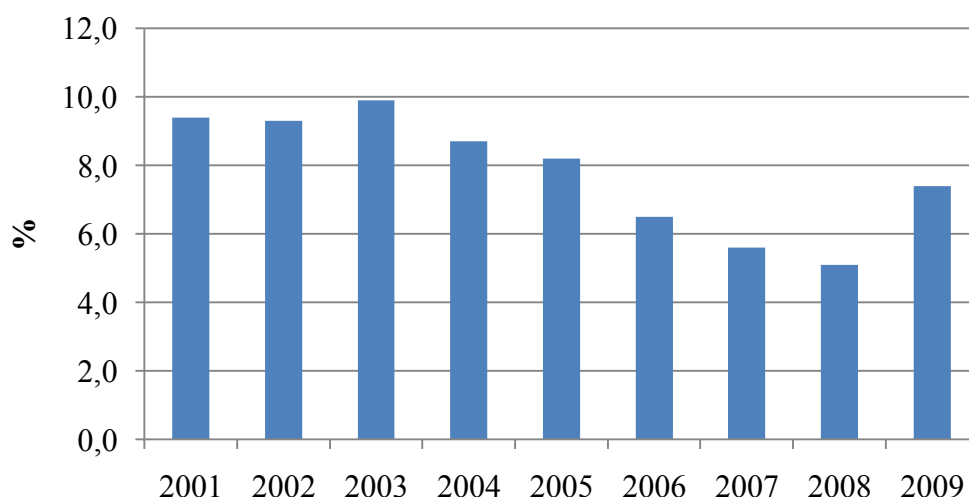

LUX, Martin a kol. *Analýza opatření bytové politiky směřujících k podpoře flexibility práce v ČR; 2. díl – Výsledky empirických šetření* [online]. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2006. str. 48 [cit. 2011-04-01]. Dostupné z WWW: <http://seb.soc.cas.cz/publikace_download/flexibilita2_downcz.htm>, vlastní úprava.

V současnosti TPCA zaměstnává 3500 lidí přímo a dalších zhruba 1000 nepřímých pracovních míst vytvořila ve Středočeském kraji. Při pohledu na pouhý vývoj průměrné míry nezaměstnanosti (MN) okresu Kolín není vliv příchodu PZI patrný, spíše se dá usuzovat, že vývoj je ovlivňován, jak uvádí Janáček, právě hospodářským cyklem.

⁷⁷ Tiskové zprávy společnosti TPCA. [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.tpca.cz/cz/media/tiskove-zpravy>>.

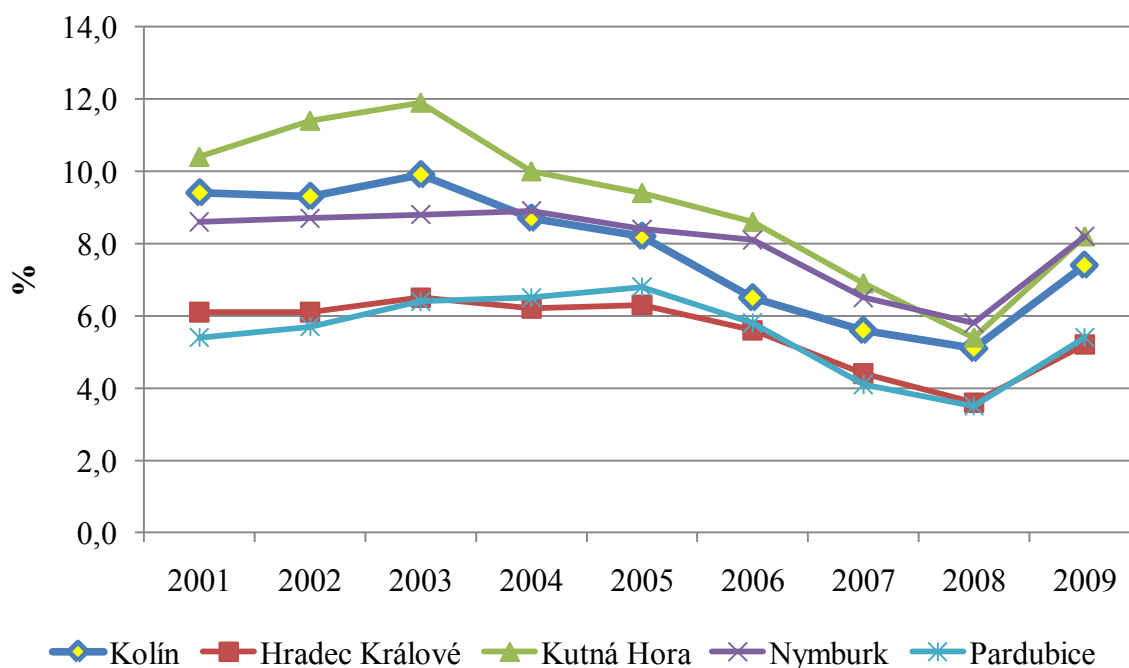
Graf 9 - Vývoj průměrné míry nezaměstnanosti v Kolínském okrese (v %)

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování.

Objektivnější pohled na daný problém může nabídnout vývoj nezaměstnanosti Kolínska ve srovnání s vývojem MN v sousedících okresech.

Graf 10 - Vývoj průměrné míry nezaměstnanosti v okrese Kolín a sousedících okresech (v %)

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování.

Na tomto srovnání je vidět, že mezi lety 2003 až 2006 (tj. od roku, kdy TPCA začala nabírat zaměstnance, až do roku kdy bylo dosaženo cílového stavu – 3 500 zaměstnanců) se nezaměstnanost v Kolínském okrese **snížovala rychlejším tempem, zároveň zde došlo také k největšímu poklesu** ze všech sledovaných okresů (o 3,4 p. b.). Vzhledem k tomu, že

Kolínský okres byl jediný, ve kterém byla realizována přímá zahraniční investice tak velkého rozsahu jako TPCA, lze přepokládat pozitivní vliv této PZI na snížení okresní míry nezaměstnanosti ve sledovaném období. I přesto se ale průměr MN za sledované období v okrese Kolín pohyboval stále přibližně o 1,5 p. b. nad krajským průměrem. Jak již bylo zmíněno, automobilka nabírala zaměstnance i v sousedních okresech, je proto pravděpodobné, že TPCA pomohla do jisté míry snížit nezaměstnanost i v nich. Nicméně přičítat efekt částečného snížení okresní nezaměstnanosti pouze přílivu zahraniční investice by bylo nesprávné (vzhledem k tomu, že vývoj nezaměstnanosti byl, v daném období, v celé České republice ovlivněn především ekonomickou konjunkturou).

Problematikou snížení regionální míry nezaměstnanosti vlivem realizace investičního záměru TPCA se ve své práci zabýval také Dinga.⁷⁸ Ten s využitím metody rozdílu v rozdílech⁷⁹ došel k závěru, že mezi ostatní efekty jednorázového přílivu PZI patří také zvýšení míry odlivu z nezaměstnanosti a tato změna se následně projeví v poklesu okresní míry nezaměstnanosti. Dinga vypočítal, že míra nezaměstnanosti Kolínského okresu se vlivem PZI TPCA v letech 2003 – 2006 snížila přibližně o 2,7 p. b., tato hodnota se dá považovat za směrodatnou.

5.4 Dodavatelská struktura TPCA⁸⁰

Společně s příspěvkem regionálnímu HDP a tvorbou nových pracovních příležitostí ovlivňují zahraniční investice ekonomickou situaci regionu také svými vazbami s domácími firmami. Obchodní provázanost a dobré vztahy s místními ekonomickými subjekty jsou mimo jiné důležitým faktorem pro setrvání investora v dané oblasti.

Kolínská TPCA uvádí, že 80 % objemu dílů, které k výrobě automobilů potřebuje, pochází z ČR. Jedinými importovanými díly jsou motory a převodovky (z Francie a Polska). Mezi největší obchodní partnery automobilky patří její tradiční dodavatelé, tedy firmy Lear, NYK Logistic, Gefco a Toyota Tsusho, které TPCA následovaly a mají své pobočky přímo v areálu PZKO.

⁷⁸ DINGA, Marán. *The Impact of Territorially Concentrated FDI on Local Labor Markets: Evidence from the Czech Republic*. Praha: Karlova Univerzita - CERGE-EI, [online]. únor 2008 [cit. 2011-01-03]. Dostupné z WWW: <<http://iweb.cerge-ei.cz/pdf/wp/Wp348.pdf>>.

⁷⁹ Metoda založená na porovnání konkrétních výstupů regionů s PZI se srovnatelnými regiony bez PZI ve stejném období.

⁸⁰ Zpracováno na základě: JOHÁNEK, Tomáš. *Kolínská podnikatelé propásli šanci*. Profit.cz, [online]. 1. ledna 2007 [cit. 2011-04-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.profit.cz/clanek/kolinsti-podnikatele-propasli-sanci.aspx>> a dalších informací získaných na www.tpca.cz.

První příležitosti pro regionální firmy se nabízely v oblasti služeb, jako například zajišťování ochrany objektu továrny, zajištění úklidu či stravování, zajištění servisu pro výrobní linky apod. Nicméně se ukázalo, že místní podniky nebyly schopny nabídnout některé tyto služby v dostatečné kvalitě a rozsahu. TPCA si proto na jejich zajištění najala firmy z celé české republiky, většinou se sídlem v Praze. Problémy nastaly i s krátkodobým ubytováním či stravováním, kde i na tyto služby jsou najímány především pražské firmy. Špatnou situaci dokresluje například zkušenost s kolínskou taxislužbou, kdy je pro TPCA levnější využívat služeb firmy z Pardubic.

Investice TPCA zcela jasně přesahovala možnosti Kolína a místních firem. Místní podnikatelé nebyli připraveni na nově vzniklou poptávku služeb a nedokázali v konkurenci firem z jiných regionů využít příležitost.

Tvorba pozitivních efektů plynoucích z **kooperace TPCA s firmami na Kolínsku je nízká**. Vývoj nových automobilů pro společnost probíhal výlučně v zahraničí a firma nemá ani divizi vědy a výzkumu, jedná se pouze o výrobní závod. A tak se dlouhodobé zlepšení ekonomické situace podniků v regionu, např. vlivem transferu know-how či technologií, v současnosti předpokládat příliš nedá.

5.5 Vliv TPCA na kriminalitu

Koncepce prevence kriminality na období 2009 až 2011 schválená městem Kolín v roce 2008 uvádí, jako jeden z determinantů kriminality, migraci obyvatel. V této souvislosti je zmíněn zejména rok 2005, kdy počet přistěhovalých byl několikanásobně vyšší v porovnání s průměrným ročním počtem přistěhovalých za předešlých deset let. V tomto roce počet přistěhovalých zároveň dvojnásobně převýšil počet vystěhovalých. Jako hlavní důvod tohoto stavu se uvádí výstavba průmyslové zóny pro TPCA.

Automobilka je také zmiňována v analýze kriminality města. Dokument vypočítává kriminogenní faktory, kterých je pět, **z toho ve třech z nich je přímo TPCA jmenována**, jedná se o:

- Samotnou průmyslovou zónu, v níž je postaven závod TPCA a další prostory, nichž jsou závody přidružené výroby automobilového průmyslu.

- Koncentraci dělníků a jejich rodin pracujících v TPCA a navazujících výroбах, kteří jsou ubytováni v rekonstruovaných bytech v kasárnách a na dalších ubytovnách v Kolíně a okolních obcích.
- Vysokou fluktuaci zaměstnanců TPCA, kde se jedná zejména o občany příhraničních okresů, Slovenska, Polska apod., o kterých není přehled o jejich totožnosti, místě jejich pobytu, jejich kriminální minulosti, kteří po ukončení pracovního poměru v TPCA zůstávají v katastru města Kolína.

Dále se uvádějí dva faktory související s TPCA nepřímo, totiž výstavba supermarketů OBI a TESCO v prostorech bývalých kasáren, a na závěr provozovny non-stop barů v centru Kolína, jejichž počet vzrostl, zejména v důsledku přistěhování lidí pracujících v TPCA.⁸¹

Podle zprávy o situaci v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti ve městě Kolín v roce 2005, kterou vypracovalo okresní ředitelství Policie ČR v Kolíně, bylo obvodním oddělením Policie ČR v Kolíně v roce 2005 zachyceno 1 342 trestných činů. V přepočtu na 10 tisíc obyvatel (419,6 trestných činů) toto číslo znamenalo, že kolínský útvar byl nejzatíženějším v rámci Policie ČR správy Středočeského kraje.

Nejvýraznější recidiva byla u majetkové trestné činnosti, na úseku motorových vozidel, popř. u pachatelů ovlivňovaných drogovou závislostí. V případech majetkové trestné činnosti byli zadržováni především cizinci. Podle zprávy se jednalo převážně o občany Slovenska, kteří přicestovali do Kolína za prací. V roce 2005 policisté registrovali 1 000 přestupků (zatímco v roce 2004 jich bylo 966) řešených v přestupkovém řízení.

Velkým problémem v oblasti kriminality se tedy ukázala právě výstavba a provoz automobilky TPCA. V každodenní práci se policisté setkávají s oznámeními týkajícími se trestné a přestupkové činnosti poškozených nebo pachatelů, kteří jsou zaměstnanci TPCA. Podle zprávy lze tvrdit, že s rozjezdem výroby TPCA se do Kolína dostali lidé z celé ČR i ze zahraničí, přičemž většina z nich má za sebou kriminální minulost. Policie tak při současném nárůstu obyvatel Kolína ztrácí přehled o osobách žijících se trestnou činností.

⁸¹ *Koncepce prevence kriminality města Kolína na období 2009-2011*. Městský úřad v Kolíně, [online]. 2008 [cit. 2011-04-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.mukolin.cz/prevence-kriminality-m609>>.

Zpráva uzavírá, že vzhledem ke všem uvedeným faktorům nelze v následujících letech výrazné zlepšení bezpečnostní situace očekávat.⁸²

Zvýšení kriminality ve městě Kolín je tedy nesporně spjato s realizací PZI TPCA a jedná se o **jeden z významných negativních důsledků**, které zapříčinila.

5.6 Vliv TPCA na dopravu

Dalším z negativních vlivů, které jsou spjaty s výstavbou PZKO a se zahájením výroby v TPCA je také zvýšení dopravní zátěže v okolí továrny.

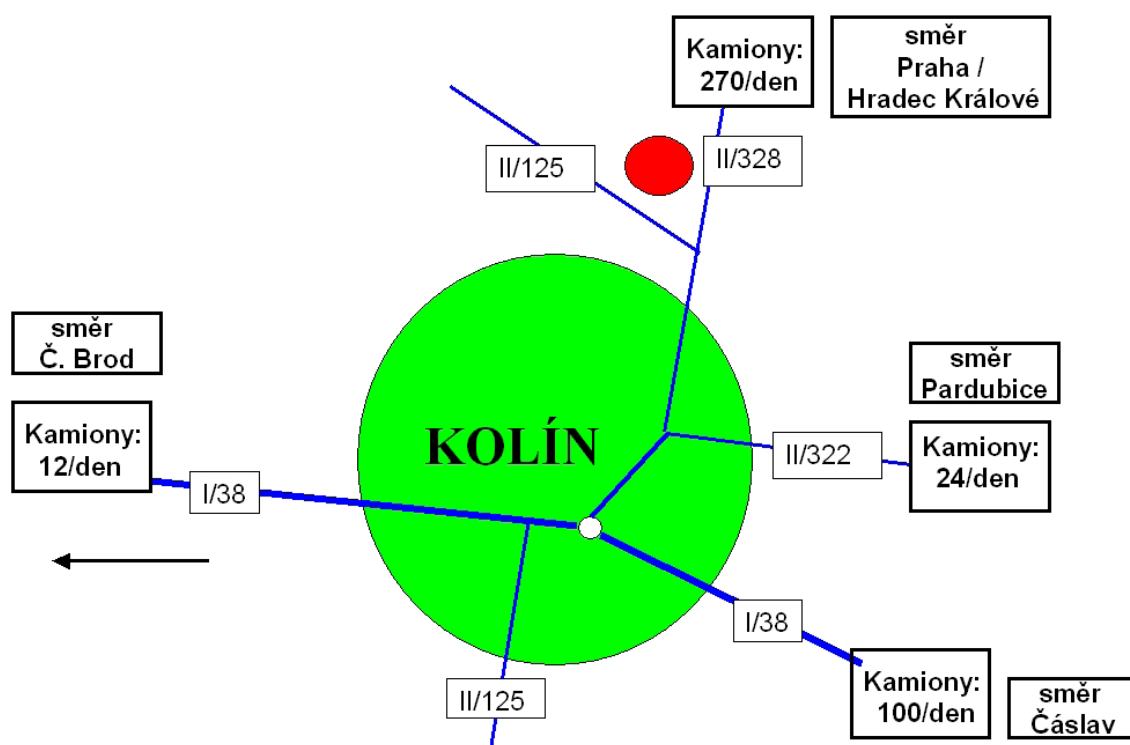
Vzhledem k charakteru výroby automobilky, celých 99 % objemu výroby je určeno na export, jsou na dopravu pochopitelně kladeny vysoké nároky. **Okolo 70 % objemu výroby je dopravováno po železnici, zbytek výroby je dopravován po silnici**, což vyvolává jisté negativní dopady, nejen ve města Kolín, ale také v okolních oblastech a obcích v blízkosti továrny.

Dalším faktorem zhoršující dopravní situaci je zásobování závodu. Objem dílů nutných pro výrobu jednoho vozu v TPCA je přibližně 10,5 m³, a při produkci 1000 vozů denně se tedy jedná o velké množství materiálu, jehož tok je nutné přesně koordinovat. Jelikož společnost uplatňuje systém logistiky Just-in-time, s minimálním množstvím skladových zásob, jsou dodávky dílů realizovány denně a to zcela výlučně kamionovou dopravou. **Každý den tak průměrně do závodu míří 400 plně naložených kamionů**. Na základě diskuze s okolními obyvateli a zejména se zástupci místní samosprávy, dospěla firma TPCA k názoru, že optimálním řešením zásobování o víkendech je vybudování dodatečného logistického areálu, a tak TPCA nevyužila výjimku z omezení jízdy nákladních automobilů v neděli a ostatních dnech pracovního klidu.⁸³

⁸² ČERNÝ, Michal. Nejhroženějšími jsou staří lidé. *Kolínský press* [online]. 2006 [cit. 2011-04-02]. Dostupný z WWW: <<http://pres.kolin.cz/>>.

⁸³ Tiskové zprávy společnosti TPCA. [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.tpca.cz/cz/media/tiskove-zpravy>>.

Obrázek 2 - Hlavní zásobovací trasy TPCA

Zdroj: Tiskové zprávy TPCA.

Za nejvýznamnější aspekty zásahu do životního prostředí vlivem dopravy tedy patří vliv nákladní a osobní dopravy, vyvolané provozem závodu TPCA Kolín a dalších souvisejících provozů, umístěných v průmyslové zóně a v okolí Kolína. Do toho je třeba započíst i dopravu zaměstnanců a dopravu vyvolanou subdodavateli výrobního závodu Kolín a souvisejících provozů.

Nárůst dopravy vyvolává **zvýšení míry exhalací, vibrací a zejména pak hluku na příjezdových komunikacích mezi průmyslovou zónou a městem Kolín, v centru města Kolína a na přivaděčích, které umožní napojení zóny na budovanou dálnici D 11 Praha-Hradec Králové.**⁸⁴

5.7 Grantový program Partnerství pro Kolínsko⁸⁵

Grantový program TPCA Partnerství pro Kolínsko vznikl v roce 2005 **se záměrem systematicky přispívat k rozvoji kolínského regionu.** Každý rok jsou vybírány veřejně prospěšné projekty, které jsou podpořeny celkovou částkou 4 milióny korun. Cílem

⁸⁴ PŘÍLOHA Návrhu realizace společenské odpovědnosti pro Toyota Peugeot Citroën Automobile Czech, s. r. o., [online]. 2004 [cit. 2011-03-28]. Dostupný z WWW: <http://www.sedlakjan.cz/data/down/TPCA_problemy_priloha.pdf>.

⁸⁵ Zpracováno na základě tiskových zpráv TPCA[online]. Dostupné z WWW: <<http://www.tpcz.cz/cz/media/tiskove-zpravy>> a informací získaných na <http://www.partnerstvi.prokolinsko.cz/>.

programu je přispět k trvale udržitelnému rozvoji Kolínska, rovnováze jeho ekonomického, sociálního i ekologického rozměru a k většímu zapojení občanů do dění v obcích.

V rámci programu se podporují projekty realizované v okruhu do 30 km od TPCA. Výše grantu je omezena od 50 000 do 750 000 korun a příspěvek může být poskytnut až do výše 100 % celkových nákladů projektu.

Snahou je vyváženě podporovat region ve třech prioritních oblastech v souladu s hodnotami společnosti a oborem jejího podnikání. Těmito oblastmi jsou:

- životní prostředí,
- bezpečná doprava,
- vzájemné soužití.

Smyslem priority životní prostředí je podporovat projekty zaměřené na kultivaci životního prostředí, využívání obnovitelných zdrojů energie, třídění odpadu a projekty, které pečují o kulturní a přírodní dědictví regionu apod.

Záměrem v oblasti bezpečné dopravy je její kontinuální zvyšování. Podporovány jsou projekty zaměřené na vzdělávání, projekty, které eliminují konkrétní rizika provozu a nebezpečných situací.

Cílem priority vzájemné soužití je rozvoj aktivního trávení volného času obyvatel regionu.

Mezi podpořené projekty v rámci Partnerství pro Kolínsko například patří:

- pořízení drtiče na zpracování bioodpadu pro obec Kněžice (500 000 Kč),
- rekonstrukce a zprovoznění výstavního a informačního centra v Plaňanech (90 000 Kč),
- vytvoření učebny a vlastních interaktivních materiálů pro výuku anglického jazyka dětí a dospělých s poruchami učení a mentálním postižením pro příspěvkovou organizaci Základní a mateřská škola v Kolíně (132 486 Kč),
- den bez bariér v Kouřimi (61 725 Kč),
- podpora dlouhodobého programu primární prevence pro občanské sdružení Semiramis, Nymburk (67 600 Kč),
- rozvoj první organizace příbuzných duševně nemocných na Kolínsku (160 000 Kč),

- a další.

Během předchozích šesti ročníků programu bylo podpořeno 114 projektů za celkem 24 milionů korun. Od vzniku firmy tak již automobilka věnovala na rozvoj regionu Kolínska celkem 85 milionů korun.

I přesto, že TPCA finančně podporuje společensky prospěšné projekty v široké lokalitě, **jen stěží lze z této aktivity vyvozovat významný ekonomický přínos pro region.** Například ve srovnání s náklady, které město Kolín vynaložilo na přilákání investora, je zatím částka, kterou TPCA prostřednictvím grantů rozdala, nepatrná.

5.8 Ekonomická analýza PZI TPCA

Na závěr je potřeba podívat se na příchod investora i z pohledu veřejného sektoru, resp. poměřit náklady, které stát musel na realizaci PZI TPCA vynaložit, s výnosy, které mu z investice plynou. Na jejich základě je potom možné lépe posoudit ekonomickou stránku investice. Za náklady veřejného sektoru budou považovány poskytnuté dotace a investiční pobídky, které byly zmíněny v předchozích kapitolách. Konkrétní náklady jsou uvedeny v následující tabulce.

Tabulka 5 - Náklady veřejného sektoru (v mil. Kč)

Náklad	Výše v mil. Kč
Dotace poskytnutá na financování výkupu pozemků	833,86
Dotace poskytnutá na výstavbu PZKO	2 136,69
Prostředky poskytnuté MMR na vybudování infrastruktury pro byty TPCA	485,56
Prostředky poskytnuté SFRB na vybudování bytů TPCA	485,56
Sleva na dani z příjmů právnických osob	3 677,63
Hmotná podpora na tvorbu nových pracovních míst	232,70
Hmotná podpora na školení a rekvalifikaci	535,14
Prodej technicky připraveného pozemku za zvýhodněnou cenu	1 164,03
Celkem	9 551,17

Pozn.: Částky jsou diskontovány sazbou 3,3 % a uváděny v cenách roku 2009.

Zdroj: MěÚ Kolín - Odbor regionálního rozvoje a územního plánování, účetní závěrky společnosti TPCA, MMR a Rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže č. j. VP/S 114/03-160 ze dne 12. 1. 2004, vlastní úprava.

Celkové náklady státu na podporu zahraničního investora tedy činily téměř 9 551 mil. Kč. Mezi příjmy plynoucí od TPCA do státní pokladny se bude řadit daň z přidané hodnoty

(DPH), daň z příjmu fyzických osob a odvody na sociálním a zdravotním pojištění (u zaměstnanců TPCA).

Při výpočtu DPH je uvažována sazba 19 % (za období 2006 – 2009, do roku 2006 vykazovala společnost zápornou účetní přidanou hodnotu), u odvodů na sociální a zdravotní pojištění se jedná o celkový objem odvedených částek. Nejproblematictější je výpočet daně z příjmu fyzických osob, zde je dán předpoklad, že žádný ze zaměstnanců neuplatňuje nezdánitelné části daně. Naopak je uvažováno, že v každém roce byla 1/4 zaměstnanců, kteří uplatňovali daňové zvýhodnění na jedno dítě (implicitně je uvažována sleva na dani na poplatníka u každého zaměstnance). U této částky se jedná spíše o celkový odhad, než o přesné vyčíslení. Částky odvodů TPCA (výnosy veřejného sektoru) jsou uvedeny v následující tabulce.

Tabulka 6 - Výnosy veřejného sektoru (v mil. Kč)

Výnos	Výše v mil. Kč
Daň z přidané hodnoty	3 947,811
Odvody na sociálním a zdravotním pojištění	1 928,262
Daň z příjmu fyzických osob	582,99
Celkem	6 459,062

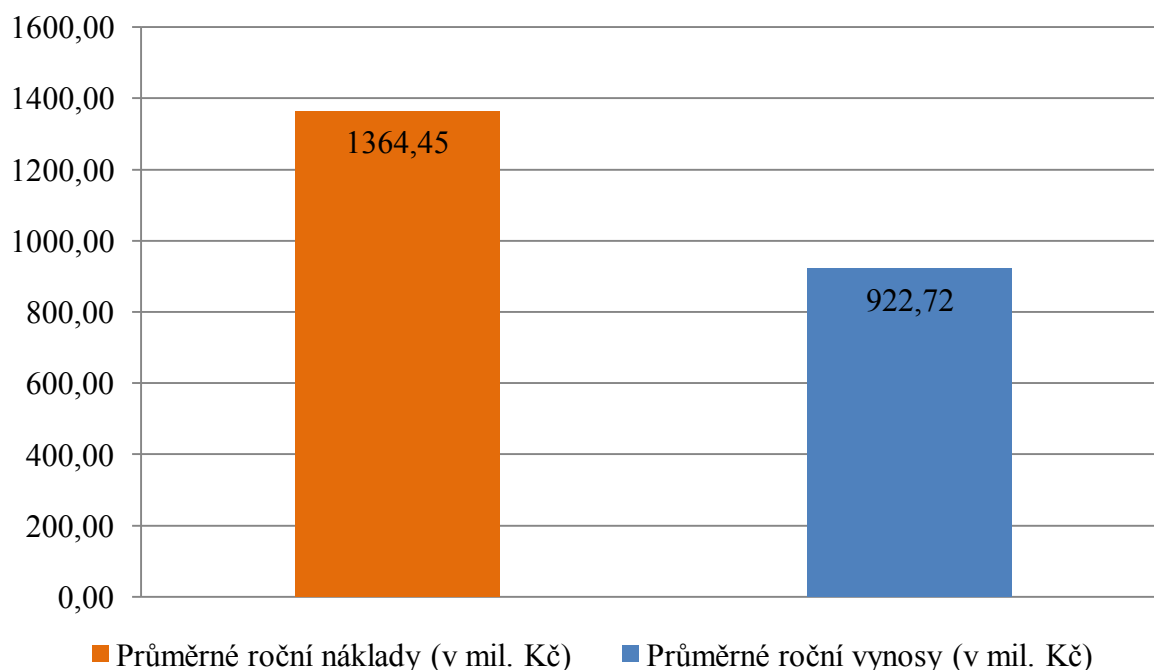
Pozn.: Částky jsou diskontovány sazbou 3,3 % a uváděny v cenách roku 2009, počítáno z dat za období 2003 – 2009.

Zdroj: účetní závěrky společnosti TPCA, vlastní výpočty.

Z tabulky tedy vyplývá, že TPCA od roku 2003 na odvodech zaplatila již přibližně 6 459 mil. Kč. Při porovnávání nákladů a výnosů se bude vycházet z přepočtu na 1 rok, za základní se považuje období 2003 – 2009 (tedy 7 let).⁸⁶ Poměr obou částek ukazuje graf č. 11. Závod však svou produkcí dále přispívá ještě k hrubému domácímu produktu, za výnos (resp. ušetřené náklady) lze považovat i částku, kterou stát ušetřil na vyplácení podpory v nezaměstnanosti občanům, kteří díky příchodu TPCA získali práci. Protože automobilka prováděla náborů na dělnická místa v regionech s obecně vysokou mírou nezaměstnanosti, je tento předpoklad opodstatněný (tyto částky však vzhledem k nedostupnosti informací vyčísleny nejsou).

⁸⁶ Období, za které byly dostupné informace.

Graf 11 - Poměr průměrných ročních nákladů a výnosů veřejného sektoru v souvislosti s TPCA (v mil. Kč), za období 2003 - 2009

Zdroj: MěÚ Kolín - Odbor regionálního rozvoje a územního plánování, účetní závěrky společnosti TPCA, MMR a Rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže č. j. VP/S 114/03-160 ze dne 12. 1. 2004, vlastní výpočty.

Je patrné, že i po 7 let provozu společnosti jsou náklady stále zhruba o 441,73 mil. Kč vyšší. Investice tedy zatím státu nepřináší žádné zisky. Toto se výrazně změní právě po vypršení lhůty poskytnuté slevy na dani z příjmu právnických osob (za předpokladu setrvání investora v ČR). Do ukazatele by měli patřit i odvody za podniky, které díky TPCA zahájily svoji činnost, či s TPCA spolupracují (tato data ovšem nebyla v době zpracování práce k dispozici).

Pro region Kolín lze vyčíslit náklady a výnosy obdobně. Pouze uvažované období bude odlišné – 9 let (příjmy regionu totiž plynou již od roku 2002, zatím poslední příjmy představovaly peníze poskytnuté prostřednictvím grantového programu v roce 2010). Za náklady budou považovány peněžní prostředky vynaložené městem Kolín, za výnosy pak peněžní prostředky společnosti TPCA směřované na rozvoj regionu. Poměr průměrných ročních nákladů a výnosů regionu je přitom mnohem markantnější než v případě státu. Konkrétně se jedná o částky 128,23 mil. Kč nákladů a pouhých 10,85 mil. Kč výnosů (oba údaje v cenách roku 2010). Pro region je tedy, z tohoto hlediska, příchod investora TPCA zatím značně neefektivní. K doplnění informací ohledně prostředků vynaložených městem Kolín může posloužit i komentář bývalého kolínského starosty, Jiřího Buřiče: *"Osobně si*

myslím, že zastupitelé, kteří zvedli ruku pro tento projekt, jednali víc z emocí než ekonomické rozvahy. Vlastně jsem dodnes žádnou ekonomickou rozvahu neviděl, nikdo taky neměl s něčím podobným zkušenost."⁸⁷

⁸⁷ HOLEC, Petr. Díky za miliardu. *Reflex*, [online]. 30. 6. 2005 [cit. 2011-04-05]. Dostupný z WWW: <<http://www.reflex.cz/clanek/stary-reflex-tema-reflexu/19567/diky-za-miliardu.html>>.

Závěr

Regionální politika se v České republice stala předmětem zájmu teprve až počátkem 90. let 20. století, zejména pod vlivem Evropské unie. Příčinou jejího uplatňování byly rostoucí disparity v ekonomickém rozvoji jednotlivých regionů. K odstraňování těchto disparit je zapotřebí právě regionální politika, tedy efektivní využívání jejích nástrojů. Problémovým regionům může poskytovat určité výhody či podpory tak, aby docházelo k zlepšení jejich postavení v rámci národního hospodářství a aby se staly konkurenceschopnější. Regionální konkurenceschopnost jako taková se proto stala jedním z hlavních cílů regionální politiky. Determinantů konkurenceschopnosti regionů je celá řada a řadí se mezi ně i přímé zahraniční investice, které mohou představovat výrazné oživení místní ekonomiky. Přímé zahraniční investice mohou hrát důležitou roli při zvyšování technologické úrovně dané lokality, vytváření nových pracovních míst a podpoře ekonomického růstu. Tento význam PZI si uvědomují i vlády hostitelských zemí, a proto se snaží získat co nejvíce zahraničních investorů, a to především prostřednictvím různých druhů investičních pobídek. Nutno ovšem zdůraznit, že ne všechny pozitivní vlivy přímých zahraničních investic na danou lokalitu vznikají automaticky.

Aplikační část této práce je právě zaměřena na analýzu dopadů přílivu mezinárodní PZI TPCA na region Kolín. TPCA – Toyota Peugeot Citroën Automobile Czech byla založena v roce 2002, jako společný podnik společností Toyota Motor Corporation a PSA Peugeot Citroën poté, co se rozhodly realizovat svoji investici u města Kolín v ČR. Plánovaný objem investice do výrobního závodu a výroby automobilů byl 23 500 mil. Kč. Sériová výroba byla v závodu zahájena v únoru 2005 a dosáhla plánovaného objemu 300 tis. aut ročně v roce 2006. V současnosti společnost zaměstnává zhruba 3 500 pracovníků.

Přesto, že se celkový přínos investice nedá na základě získaných dat rigorózně kvantifikovat, některé pozitivní ekonomické efekty, na úrovni makroekonomické i mikroekonomické jsou nesporné. Mezi nevýznamnější patří **příspěvek k hrubému regionálnímu produktu (v míře přibližně 15 %), resp. celému HDP České republiky**. I když je pozitivní kauzální vztah mezi přímými zahraničními investicemi a snížením míry nezaměstnanosti jen velmi těžko prokazatelný a navíc zde hrozil efekt vysávání pracovníků z jiných podniků, množství nově vytvořených volných pracovních míst měl za následek **snížení regionální míry nezaměstnanosti (poklesla zhruba o necelé 3 p. b.)**. Na

makroekonomické úrovni je třeba zmínit i **příspěvek k českému exportu (od zahájení výroby do roku 2009 společnost exportovala automobily v hodnotě přes 217 mld. Kč)**. Na mikroekonomické úrovni se pozitiva projevila především ve spolupráci, kterou TPCA navázala s českými podniky (**80 % dílů potřebných k výrobě získává automobilka z ČR**). V případě samotného Kolínského regionu patří k nejvýznamnějším pozitivům, kromě již zmíněného snížení nezaměstnanosti, také **zatraktivnění regionu** pro potenciální další investory. K případným dalším pozitivním vlivům pro region, jako transfer technologií, či know-how, které vyplývají z provázanosti investora s místními ekonomickými subjekty, zde bohužel nedochází a to vinou i místních podniků, které nebyly schopny poskytovat produkty a služby ve vyžadované kvalitě a množství. Za kladný dopad se dá považovat i **stimulace bytové výstavby** ve městě Kolín. Mezi jasně negativní dopady realizace PZI se řadí **zvýšení kriminality a zhoršení dopravní situace**, tato negativa však v plné míře nedopadají na celý region. Aby město Kolín splnilo své závazky vůči investorovi, muselo se zadlužit, to by do budoucna mohlo představovat komplikace při dalším rozvoji regionu.

Na základě všech shromážděných informací, uvedených v této práci lze dojít k závěru, že **výsledný efekt přílivu PZI TPCA pro celý region Kolín se prozatím jeví jako spíše pozitivní**. Ovšem působení pozitivních vlivů v delším časovém horizontu je sporné a bude podmíněno především charakterem výrobní strategie společnosti, např. umístěním jiných aktivit než pouze výrobní linky.

Seznam použitých zdrojů

ADÁMEK, Petr; CSANK, Pavel; ŽÍŽALOVÁ, Pavla. *Regionální hospodářská konkurenceschopnost: příručka pro představitele veřejné správy* [online]. 2006 [cit. 2011-02-22]. Dostupný z WWW: <<http://www.czechinvest.org/data/files/prirucka-verejna-sprava-208.pdf>>.

AfterCare - následná péče o investory. Czechinvest, [online]. [cit. 2011-03-14]. Dostupný z WWW: <<http://www.czechinvest.org/aftercare>>.

Automobilka TPCA v Kolíně připravuje spuštění výroby. eStav.cz, [online]. 12. srpna 2004 [cit. 2011-03-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.estav.cz/zpravy/clanek158.asp>>.

BENÁČEK, Vladimír. Přímé zahraniční investice v české ekonomice. *Politická ekonomie*, 48. ročník, [online]. 1/2000 [cit. 2011-02-24]. Dostupný také z WWW: <<http://www1.ceses.cuni.cz/benacek/FDI%20CSE%20PE.pdf>>. ISSN: 0032-3233

BURKETOVÁ, Radka. *Zástupci města Kolín převzali 291 bytů*. Ministerstvo pro místní rozvoj, [online]. 16. 1. 2006 [cit. 2011-04-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.mmr.cz/Pro-media/Tiskove-zpravy/2006/Zastupci-mesta-Kolin-prevzali-291-bytu-%281%29>>.

ČERNÝ, Michal. Nejohroženějšími jsou staří lidé. *Kolínský press* [online]. 2006 [cit. 2011-04-02]. Dostupný z WWW: <<http://pres.kolin.cz/>>.

DINGA, Marián. *The Impact of Territorially Concentrated FDI on Local Labor Markets: Evidence from the Czech Republic*. Praha: Karlova Univerzita - CERGE-EI, [online]. únor 2008 [cit. 2011-01-03]. Dostupné z WWW: <<http://iweb.cerge-ei.cz/pdf/wp/Wp348.pdf>>. ISBN 978-80-7343-148-8.

GOODALL, Brian. *The Penguin dictionary of human geography*. London: Penguin Books, 1987. 509 s. ISBN 0-14-051095-8.

HOLEC, Petr. Díky za miliardu. *Reflex*, [online]. 30. 6. 2005 [cit. 2011-04-05]. Dostupný z WWW: <<http://www.reflex.cz/clanek/stary-reflex-tema-reflexu/19567/diky-za-miliardu.html>>.

Hrubý domácí produkt (HDP). Český statistický úřad, [online]. [cit. 2011-03-31]. Dostupný z WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/hruby_domaci_produk_t_%28hdp%29>.

<http://www.partnerstviprokolinsko.cz/>

<http://www.strukturalni-fondy.cz/>

<http://www.tpca.cz/>

Charakteristika okresu Kolín. Český statistický úřad, [online]. [cit. 2011-03-31]. Dostupný z WWW: <http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_kolin>.

Informace poskytnuté MěÚ v Kolíně – Odborem regionálního rozvoje a územního plánování.

Investiční pobídky v ČR. Ministerstvo financí České republiky, [online]. 2005 [cit. 2011-02-25]. Dostupný z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/inv_pob_vyvoj.html>.

JANÁČEK, Kamil. *Zahraniční investice a trh práce*. [online]. 16. 02. 2006 [cit. 2011-04-01]. Dostupný z WWW: <<http://www.cepin.cz/cze/prednaska.php?ID=666&PHPSESSID=aada7f3f99c3d799199b9fbfc4389c60>>.

Jednotný evropský akt [online]. 1986 [cit. 2010-11-17]. Dostupný z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/cs/treaties/index.htm#other>>.

JOHÁNEK, Tomáš. *Kolínští podnikatelé propásli šanci*. Profit.cz, [online]. 1. ledna 2007 [cit. 2011-04-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.profit.cz/clanek/kolinsti-podnikatele-propasli-sanci.aspx>>.

KALÁB, Vladimír. *Byty pro lidi z TPCA jsou příliš drahé*. *Hospodářské noviny*, [online]. 21. 6. 2005 [cit. 2011-04-03]. Dostupný z WWW: <<http://hn.ihned.cz/c1-16361720-byty-pro-lidi-z-tpca-jsou-prilis-drahe>>.

KALÁB, Vladimír. *Kolín, Trnavu a Žilinu pro automobilky připravila BMW*. *Hospodářské noviny*, [online]. 17. 3. 2004 [cit. 2011-03-28]. Dostupný z WWW: <<http://hn.ihned.cz/c1-14110390>>.

KALÍNSKÁ, Emilie. *Přímé zahraniční investice a jejich úloha v regionu střední a východní Evropy*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 1999. 21 s. ISBN 80-7079-287-6.

Kolín si půjčí na byty pro TPCA. eStav.cz, [online]. 30. září 2004 [cit. 2011-04-03]. Dostupný z WWW: <<http://www.estav.cz/zpravy/ctk/ctk577.asp>>.

Kolín, Bytové jednotky pro automobilku TPCA, U Vodárny. Hochtief.cz, [online]. [cit. 2011-04-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.hochtief.cz/cz/informace-pro-media/referencni-projekty/bytove/149>>.

Koncepce prevence kriminality města Kolína na období 2009-2011. Městský úřad v Kolíně, [online]. 2008 [cit. 2011-04-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.mukolin.cz/prevence-kriminality-m609>>.

LACINA, Karel. *Nástroje regionální politiky státu*. In *Veřejná správa 2006*. Pardubice: FES Univerzita Pardubice, [online]. 2006 [cit. 2011-01-03]. Dostupné z WWW: <http://dspace.upce.cz/bitstream/10195/35157/1/LacinaK_Nastroje%20regionalni_VS_2006.pdf>.

LACINA, Karel. *Regionální rozvoj a veřejná správa*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2007. 69 s. ISBN 978-80-86754-74-1 (brož.).

LUX, Martin a kol. *Analýza opatření bytové politiky směřujících k podpoře flexibility práce v ČR; 2. díl – Výsledky empirických šetření* [online]. Praha: Sociologický ústav AV ČR,

2006 [cit. 2011-04-01]. Dostupné z WWW: <http://seb.soc.cas.cz/publikace_download/flexibilita2_downcz.htm>. ISBN 80-7330-108-3.

MATOUŠKOVÁ, Zdena. *Regionální a municipální ekonomika*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2000. 156 s. ISBN 80-245-0052-3.

Město, region a velké průmyslové zóny: Sborník ze semináře AUÚP. In *Urbanismus a územní rozvoj č. 1/2010*, [online]. 1. vydání. Brno: Ústav územního rozvoje, 2010 [cit. 2011-03-28]. Dostupné z WWW: <http://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/casopis/2010/2010-01/30_mesto.pdf>. ISBN 978-80-87318-08-9.

Národní program podpory zón. Czechinvest, [online]. [cit. 2011-02-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.czechinvest.org/nppz>>.

PAVELKOVÁ, Drahomíra, et al. *Klustry a jejich vliv na výkonnost firem*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2009. 268 s. ISBN 978-80-247-2689-2 (váz.).

Politika soudržnosti 2007-2013: Budování Unie složenou z moderních, atraktivních a dynamických regionů. EUROPA Portál Evropské unie, [online]. [cit. 2010-11-17]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/pdf/nsrf_cover_cs.pdf>.

Programy 2007 – 2013. Strukturalni-fondy.cz, [online]. [cit. 2010-12-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2007-2013>>.

Průmyslové zóny podpořené v rámci Programu na podporu rozvoje průmyslových zón. Czechinvest, [online]. [cit. 2011-03-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.czechinvest.org/nppz>>.

Průmyslové zóny. Prumyslove-zony.cz, [online]. [cit. 2011-02-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.prumyslove-zony.cz/blog/prumyslove-zony-53>>.

PŘÍLOHA Návrhu realizace společenské odpovědnosti pro Toyota Peugeot Citroën Automobile Czech, s. r. o., [online]. 2004 [cit. 2011-03-28]. Dostupný z WWW: <http://www.sedlakjan.cz/data/down/TPCA_problemy_priloha.pdf>.

Přímé zahraniční investice 2008. Česká národní banka, [online]. březen 2010 [cit. 2010-02-23]. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/PZI_2008_CZ.pdf>.

Přímé zahraniční investice do rozvoje: Maximalizace přínosů, minimalizace výdajů. OECD: OECD Publishing, [online]. 2002 [cit. 2011-02-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.oecdbookshop.org/oecd/display.asp?CID=&LANG=EN&SF1=DI&ST1=5LMQCR2K68G5>>. ISBN: 9789264199286.

Přímé zahraniční investice. Businessinfo.cz, [online]. 2009 [cit. 2010-02-23]. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/podpora-investic/prime-zahranicni-investice/1000497/55083/>>.

Regionální politika EU. Strukturální fondy, [online]. [cit. 2010-11-17]. Dostupný z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/f35b30a8-c37b-44ec-abe4-ba01ec4294b6/Regionalni-politika-EU>>.

ROZEHNALOVÁ, Naděžda, et al. *Získávání cizích trhů*. *jv.yc.cz*, [online]. 2004 [cit. 2011-02-23]. Dostupné z WWW: <<http://jv.yc.cz/files/mot/files/148text.html>>.

Rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže č. j. VP/S 107/03-160 ze dne 12. 1. 2004, [online]. 2004 [cit. 2011-03-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.compet.cz/verejna-podpora/sbirky-rozhodnuti/vyhledavani/4402/>>.

Rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže č. j. VP/S 114/03-160 ze dne 12. 1. 2004, [online]. 2004 [cit. 2011-03-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.compet.cz/verejna-podpora/sbirky-rozhodnuti/4404/>>.

Sixth Periodic Report on the Social and Economic Situation and Development of Regions in the European Union. European Commission, [online]. 1999 [cit. 2010-02-27]. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/regional_policy/document/pdf/document/radi/en/3_s21_en.pdf>.

SRHOLEC, Martin. *Přímé zahraniční investice v České republice. Teorie a praxe v mezinárodním srovnání*. Praha: Linde, 2004. 171 s. ISBN: 80-86131-52-1.

Statistické ročenky Středočeského kraje. Český statistický úřad, [online]. [cit. 2011-03-31]. Dostupné z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/krajpubl/201011-10-2010-xs>>.

Statistiky nezaměstnanosti. Ministerstvo práce a sociálních věcí, [online]. [cit. 2011-04-01]. Dostupné z WWW: <<http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz>>.

STEJSKAL, Jan; KOVÁRNÍK, Jaroslav. *Regionální politika a její nástroje*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009. 212 s. ISBN 978-80-7367-588-2(brož.).

Strategie regionálního rozvoje České republiky 2007-2013. Ministerstvo pro místní rozvoj, [online]. 2006 [cit. 2010-12-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.mmr.cz/Regionalni-politika/Koncepce-Strategie/Strategie-regionalniho-rozvoje-Ceske-republiky-na>>.

Systém investičních pobídek v ČR. *Czech.cz*, [online]. 2009 [cit. 2011-02-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.czech.cz/cz/62236-system-investicnich-pobidek-v-cr>>.

Tiskové zprávy společnosti TPCA. [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.tpca.cz/cz/media/tiskove-zpravy>>.

TPCA navzdory recesi zvýšila tržby i zisk. *Industryonline.cz*, [online]. [cit. 2011-03-30]. Dostupný z WWW: <<http://www.industryonline.cz/cs/tpca-navzdory-recesi-zvysila-trzby-i-zisk-tema-702/>>.

TPCA se dočkala bytů, dělníky trápí nájemné. *iDnes.cz*, [online]. 19. září 2006 [cit. 2011-04-03]. Dostupné z WWW: <http://ekonomika.idnes.cz/tpca-se-dockala-bytu-delniky-trapi-najemne-fia-/ekonomika.aspx?c=A060919_121814_cbclanky_ven>.

TPCA Toyota - B Zero montážní hala + administrativa vč. zázemí Kolín. S-projekt.cz, [online]. [cit. 2011-04-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.s-projekt.cz/en/references/production-structures/tpca-toyota-b-zero-montazni-hala-admin-vc-zazemi-kolin/>>.

Účetní závěrky společnosti TPCA. [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.justice.cz/xqw/xervlet/insl/index?sysinf.@typ=sbirka&sysinf.@strana=documentList&vypisListin.@cEkSub=496309&sysinf.klic=39ebe12fabbc2d189f8f9edac4378fa3&sysinf.spis.@oddil=C&sysinf.spis.@vlozka=86913&sysinf.spis.@soud=M%ECstsk%FDm%20soudem%20v%20Praze&sysinf.platnost=30.03.2011>>.

Usnesení vlády České republiky ze dne 9. července 2001 č. 708, k zabezpečení investiční přípravy území průmyslové zóny Kolín – Ovčáry pro strategického investora, [online]. 9. července 2001 [cit. 2011-03-28]. Dostupné z WWW: <<http://racek.vlada.cz/usneseni/usnweb.nsf/0/81B9B57DEB92C947C12571B6006DDE86>>.

VANHOVE, N. *Regional policy: a European approach*. 3rd ed. Aldershot: Ashgate, c1999. 639 s. ISBN 1-84014-994-9(váz.).

VAŠÍKOVÁ, Jana. *Město Kolín získalo stovky nových bytů*. Ministerstvo pro místní rozvoj, [online]. 16. 1. 2006 [cit. 2011-04-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.mmr.cz/Promedia/Tiskove-zpravy/2006/Mesto-Kolin-ziskalo-stovky-novych-bytu>>.

Vývoj vybraných ukazatelů v okrese KOLÍN v letech 2000 – 2009. Český statistický úřad, [online]. [cit. 2011-03-31]. Dostupný z WWW: <http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/i/vyvoj_vybranych_ukazatelu_v_okrese_kolin>.

WOKOUN, René. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2003. 326 s. ISBN 80-245-0517-7.

WOKOUN, René. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. Vyd. 3., V nakl. IFEC 1. Praha: IFEC, 2001. 264 s. ISBN 80-86412-08-3(brož.).

WOKOUN, René; MATES, Pavel. *Management regionální politiky a reforma veřejné správy*. Praha: Linde, 2006. 351 s. ISBN 80-7201-547-8(brož.).

Zákon č. 219/1995 Sb., devizový zákon, ve znění pozdějších předpisů.

ŽÁK, Milan. *Velká ekonomická encyklopedie*. 2., rozš. vyd. Praha: Linde, 2002. 887 s. ISBN 80-7201-381-5.

Seznam zkratk

CF – Cohesion Fund (Kohezní fond)

ČSÚ – Český statistický úřad

ČR – Česká republika

ERDF – European Regional Development Fund (Evropský fond regionálního rozvoje)

ES – Evropské společenství

ESF – European Social Fund (Evropský sociální fond)

ESPON – European Spatial Planning Observation Network (Evropská monitorovací síť pro územní rozvoj a soudržnost)

EU – Evropská unie

FS – Fond soudržnosti

ha – hektar

HDP – hrubý domácí produkt

HRP – hrubý regionální produkt

ICT – informační a komunikační technologie

LAU – Local Administrative Units (místní administrativní jednotky)

M&A – mergers and acquisitions (fúze a akvizice)

MěÚ – Městský úřad

MMR – Ministerstvo pro místní rozvoj

MSP – malé a střední podniky

MN – míra nezaměstnanosti

MPO – Ministerstvo průmyslu a obchodu

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí

NFV – návratná finanční výpomoc

NNK – nadnárodní korporace

NUTS – nomenklatura územních statistických jednotek

OECD – Organization for Economic Cooperation Development (Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj)

OP – operační program

p. b. – procentní bod

PZI – přímé zahraniční investice

PZKO – průmyslová zóna Kolín-Ovčáry

ROP – regionální operační program

SFRB – Státní fond rozvoje bydlení

TPCA – Toyota Peugeot Citroën Automobile Czech, s. r. o.

ÚHOS – Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

UNCTAD - United Nations Conference on Trade and Development (Konference OSN o obchodu a rozvoji)

VaV – výzkum a vývoj

Seznam obrázků

Obrázek 1 - Pyramidový model regionální konkurenceschopnosti.....	30
Obrázek 2 - Hlavní zásobovací trasy TPCA	71

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Potenciální pozitivní a negativní důsledky přímých zahraničních investic na region	48
Tabulka 2 - Forma a výše přislíbené veřejné podpory společnosti TPCA (v mil. Kč).....	59
Tabulka 3 - Vybrané ukazatele okresu Kolín za rok 2009	60
Tabulka 4 - Hodnoty použité při výpočtu podílu TPCA na HRP okresu Kolín	62
Tabulka 5 - Náklady veřejného sektoru (v mil. Kč)	73
Tabulka 6 - Výnosy veřejného sektoru (v mil. Kč)	74

Seznam grafů

Graf 1 - Rozdělení prostředků fondů EU mezi cíle	19
Graf 2 - Výkup pozemků pro PZKO (v mil. Kč).....	51
Graf 3 - Výstavba PZKO: náklady (v mil. Kč).....	52
Graf 4 - Poměr nákladů a dotace	53
Graf 5 - Tržby a hrubý zisk TPCA v jednotlivých letech (v mld. Kč)	56
Graf 6 - Počet vyrobených automobilů a počet zaměstnanců v TPCA v jednotlivých letech.....	57
Graf 7 - Odhad vývoje podílu PZI TPCA na hrubém regionálním produktu okresu Kolín (v mld. Kč)	63
Graf 8 - Struktura zaměstnanců TPCA podle míst bydliště	65
Graf 9 - Vývoj průměrné míry nezaměstnanosti v Kolínském okrese (v %).....	66
Graf 10 - Vývoj průměrné míry nezaměstnanosti v okrese Kolín a sousedících okresech (v %).....	66
Graf 11 - Poměr průměrných ročních nákladů a výnosů veřejného sektoru v souvislosti s TPCA (v mil. Kč), za období 2003 - 2009	75

Seznam schémat

Schéma 1 - Cíle a nástroje regionální politiky EU	19
---	----

Seznam příloh

Příloha 1 - Závod TPCA	87
Příloha 2 - Modely automobilů vyráběné TPCA.....	88
Příloha 3 - Bytový dům na sídlišti U vodárny	89

Přílohy

Příloha 1 - Závod TPCA

Zdroj: www.s-projekt.cz

Příloha 2 - Modely automobilů vyráběné TPCA

Zdroj: www.tpca.cz

Příloha 3 - Bytový dům na sídlišti U vodárny

Zdroj: www.hochtief.cz